

חדושים ובאורים

תמיד

דצית המוקד כיפה, משמע דלא כמש"כ, וי"ל דניחא ליה לאתויי דהכי תנן בהדיא.

ועוד נראה דד' הלשכות שהיו פתוחות לצית המוקד כקטונות הפתוחות לטרקלין, לא הגיעו דפנותיהן עד לכיפה, בין אם נימא שהיה לכל לשכה קירוי לעצמו, ובין אם נימא שהיו פתוחות מלמעלה ורק הכיפה מעליהן, והיו הדפנות מגיעות רק עד תחלת הכיפה, באופן שהעומדים בצית המוקד היו רואים כל הכיפה, ועי"ז היו נראות יותר כקטונות הפתוחות לטרקלין, [עי' עירובין ע"ב וזריש סוכה], והיינו דקתני צית המוקד כיפה, וכן בסברא דאין טעם לעשות גג צורת כיפה בזמן שצכל ד' פינותיה יגיעו דפנות עד לכיפה ולא תראה צורת הכיפה אלא מבחוץ, וגם עיקר הדבר שצית המוקד היה מקורה אינטריך לאשמעינן, דהא העזרה לא היתה מקורה, וצית המוקד חציו צקודש, וגם בעזרת נשים היו לשכות שאינן מקורות, וגם כיון שהיה שם אש דולק היה ראוי להיות מגולה מפני העשן, ובמקום לשנות צית המוקד היה מקורה, שנה כיפה, שכבר נשמע גם צורתה.

בפירוש רוצים, אם כי נראין דצרי המל"מ צפ"ח ה"ה שהיו למעלה מי"ג ופחותים מכ', אבל הרא"ש בגמ' כתב דלא מטו למעבד עבודה שלא הביאו שתי שערות, ויתכן דלענין כבוד המקדש כל שיש שומר שראוי לסמוך על שמירתו שפיר דמי, ואף שאינו בן י"ג, והרי מלות השמירה מתקיימת ע"י צ"ד של הכהנים שהעמידו את הרוצין על משמרתם.

כ"ה ב' מתני' בשלשה מקומות הכהנים שומרים בצית המקדש כו', לכאורה מלות השמירה עיקרה על הכהנים, והלויים נלוים עליהם לשרתם ולסייע, ולפ"ז היה ראוי שיהיו הכהנים השומרים בג' רוחות, ולא כולם צרות אחת, ובגמ' יומא י"ט א' נסתפקו במקום עליית צית הצטיינס אי בצפון או צדרום, ומשמע דאע"ג דצית המוקד וצית הניצוץ היו בצפון יתכן נמי דגם צית הצטיינס בצפון ויהיו כל הכהנים צרות אחת.

לא נתבאר מתי התחילו השומרים צשמירתם, אם צשקיעת החמה או צצאת הכוכבים, לפי מה שכתב הרמב"ם דרך צלילה היתה חוצת השמירה, [וכ"ה ג"כ צחו' הרא"ש יומא י' א'], ואפשר דהיינו צשעה שנעלו הדלתות כדתנן מדות פ"א מ"ט הגיע זמן הנעילה, אבל ג"ז לא למדנו מתי היה, ואפשר שאין כל העתים שוין וזה תלוי בכהנים הנמצאים עדיין בעזרה לפי מה שיש להם עדיין לעשות שם. — ומהא דצמדבר שמרו רק משה ואהרן ובניו משמע שאין השמירה אלא צלילה, דהא לא יתכן ששמרו כל המעט לעת.

שם צצית הצטיינס וצצית הניצוץ היו עליות כו' צית המוקד כיפה כו', לכאורה מתפרש דצצית הצטיינס וצצית הניצוץ היו הגגים ישרים והיו עליות על גביהן, אבל צצית המוקד היה הגג כמין כיפה וממילא לא היה עלייה על גבה, וכדי לקיים וילוו עלין היו הכהנים שומרים מצפנים והלויים מבחוץ כמ"ש הרמב"ם פ"ח מצה"צ ה"ד והוא מספרי קרח, וצ"ע צמפרש שנטה מזה ופירש שצית המוקד היה צנוי ע"ג כיפה, ומיהו מהא דצגמ' מיציעא לן אם היו עליות ממש ולא פשטו מהא

אפשר דהוא משום דמשמרת דקרא לא מתפרש דוקא שמירה בפועל, אלא כמו וישמור משמרת, משמרת תרומות, וכמו משמרות כהונה, וכיו"ב, ורק מהאי קרא דוהחונים וגו' שומרים משמרת המקדש וגו', משמע דבחנייתם לפני המשכן היו שומרים אותו, וחזוין מזה דגם משמרת דקרא הוא חיוב שמירה, ועי' רמב"ן צמדבר בקרא דוהלויס יחנו.

שם אהרן צמד מקום וצניו צניי מקומות כו', אם לא שמרו אלא צרות מורחית כפשיטה דקרא, א"כ אם השמירה היתה צפתח המשכן שהוא רחב עשר אמות, נמצא שעמדו ארבעתן בעשר אמות, וחשבוין להו כארבע מקומות, וזה דוחק דצפתחי המקדש שהיו עשר אמות לא עמד אלא שומר אחד, אלמא דשמירתו של אחד מתיחסת לכל הפתח, ויתכן ששמרו צפתח החצר שהיה רחב חמשים, א"כ משה ואהרן וצניו חנו ממזרח למשכן צסידור המחנות, אצל שמרוהו מכל רוחותיו.

נראה דשיעור השמירה מסור לחכמים, ומייחין מקראי דד"ה, דצ"ד שצאותה שעה תיקנו כן, ואפשר דשיעור דג' כהנים הוא ילפותא גמורה מדאורייתא, מקרא דאהרן וצניו.

כ"ו ב' איבעיא להו עליות ממס הוו או"ד כו' כעליות, נראה דפשיטא לגמ' דלענין שיחשב הכהן כעיקר והלוי כמסייעו, סגי אם יגביהו את מקום שמירתן קצת, והלכך מיבעיא ליה דשמא צאמת לא עשו עליות, רק הגביהו קצת.

שם כמין אכסדרה היה ועלייה צנויה ע"ג כו' ופתח היה לו לחיל, צפשוטו ר"ל דהיה מצחוץ לשער הניצוץ כמין אכסדרא, והיינו שתי דפנות צפון דרום משני צידי הפתח והאמנע כנגד הפתח נשאר פתוח, והיינו דחשיב אכסדרה, וע"ג אכסדרה זו היה עלייה ששם שמרו הכהנים, והא דקחני דפתח היה לו לחיל, אם אכסדרה קאי כדמשמע לשון לו, קשה דהא כולה פתוחה לחיל, ולכן צ"ל דאעלייה קאי וצ"ל ופתח היה לה לחיל, ור"ל דלעלייה זו עולין מן החיל, ולאפוקי שאין עולין לה לא מן העזרה ולא מן האכסדרה.

הא דקחני שהכהנים שומרים מלמעלה והלויים מלמטה מתפרש שפיר אף אם אין הלויים שומרים במקום שהכהנים שומרים, עי' מל"מ פ"ח

שם ומפתחות העזרה צידם, אשמעינן שהיו נועלים את דלתות העזרה אע"פ שהיו שומרים, וגם שהמפתחות לא היו מקורים ציד השומרים.

שם אלא היו פושטין ומניחין אותן תחת ראשיהם כו', אשמעינן דכל כהן מהצית אצ שמר את בגדי כהונה שלו לעצמו, ושמותר להניח בגדי כהונה על הקרקע, ושמותר כנגד ראשיהן ולא חיישינן דילמא מיגנדר עליהו.

כ"ו א' וצ"כ"ס של כבוד, הרא"ש פירש משום דבעל קרי צריך לחזור ולטבול כשיטיל מים, ורש"י צברכות ס"ב פירש משום דכל המסיך רגליו טעון טבילה, ותרומה קושטא, דמה שעשו צית הטבילה סמוך לציה"כ"ס יש לפרש כרש"י, ומה שהזכירו את הצ"כ"ס צכאן הוא משום טעמיה דהרא"ש.

שם וזה היה כבודו מצא נעול כו', צברכות שם משמע דכבודו הוא שידעים שנמצאים שם, ואין צריכין לדבר או לנחור, ונראה דנעול היינו שהדלת סותם את הפתח, וכהיה דפתח נעול שבת ט' א', אצל אינו סגור צמנעול, והיינו כבודו שאם הוא נעול אין לנסות לפותחו כי צידוע שיש שם אדם, ואם הוא פתוח צידוע שאין שם אדם, ונמצואר דאף כשהדלת פתוחה אי אפשר לראות את הצ"כ"ס עצמו, ורק ממה שהדלת פתוחה יודעים שאין שם אדם, ואם היה סגור צמפתח אין צורך לומר שצידוע שיש שם אדם, כי ממילא אינו יכול להכנס.

שם עלה ונסתפג, יעויין צמל"מ פ"ב מהלכות עבודת יום הכפורים ה"ב שנסתפק אם מסתפג דכהן גדול הוא מן הדין, והציא שהרמב"ם צכאן השמיט ונסתפג, וצפשוטו צכהן גדול אם לא יסתפג ירטצו הצגדי כהונה ולאו אורת ארעא לעצוד עצודה צצגדים רטוצים, אצל מדין חליצה מים לחים אינם חולצים, והרמב"ם צכאן לא העתיק סדר ההנהגה למעשה וגם לא מקום המקוה והמדורה, ולכך גם לא הציא את הסיפוג, ואין לדייק מזה דסיפוג דכהן גדול מן הדין, דשם שנה סדר העבודה צלמעשה.

גמ' מנה"מ אמר אצבי אמר קרא והחונים כו', הא דמיייתי האי קרא אף דאין צו ציווי אלא שכן היה, ולא מיייתי קראי דקרח שנאמר צהן ציווי,

לא היה כ"כ שימוש, ואינו אלא כצית שער לשער העזרה, והלכך סגי בשומר שצפתה העזרה, ולא מיציעא אס הפתח לחיל היינו רוציעת של האכסדרה, דודאי סגי בשומר שצאכסדרה, לשמור פתח העזרה, וגם פתח צית הניצוץ החיצונה, דהיינו פרצת האכסדרה צרות רצועית, אלא אף אס הפתח לחיל הוא מן הלשכה שצעליה נמי י"ל דכיון דצידוע שאין בלשכה שום אדם, שפיר סגי בשומר שיושב שם לשמור פתח העזרה, וזו נראה כונת הרא"ש שם.

במדות פ"א מ"ט חנן הגיע זמן הנעילה הגביה את הטבלא צטבעת ונטל את המפתחות מן השלשלת ונעל הכהן מצפנים וכן לוי ישן לו מצחוץ כו', ולא נתפרש מה ענין הצן לוי צכאן, וצמל"מ פ"ח מצה"צ ה"ד כתב דעיקר הגירסא היא וכן לוי יושב לו מצחוץ, והוא העוסק בשמירה כי כהנים שומרים מצפנים ולויים מצחוץ, ולדעת הסוברים דצמקום שהכהנים שומרים לא שמרו לויים כלל הניח צקושיא, ודחק לפרש דלוי זה הוא הממונה, ועו"ק דאס לוי זה הוא השומר א"כ היו שני שומרים לצית המוקד אחד כהן ואחד לוי והכהן מצפנים והלוי מצחוץ, וא"כ מאי פרכינן צסוגיין אחד שומר הוא דהוה כו', ולכאורה נראה דהך מתני' על כל השערים קאי ולא רק על שער צית המוקד, וקחני צסזמן הנעילה היה הכהן נכנס צפנים צעזרה ונועל כל הדלתות מצפנים, וצשעה שנועל את השערים הם מתחייבים צשמירה והיה הצן לוי יושב מצחוץ להתחיל מיד צשמירתו, ולגירסא ישן מתפרש שהיה הלוי ישן וממתין לנעילת שערים, דאז מעירין אותו, או שמתעורר מקול השער ומתחיל לשמור, אבל צצית המוקד וצשער הניצוץ אמנם כהן עומד מצחוץ, אבל נקט צן לוי שהם העומדים צרוצ השערים, והיה הכהן הנועל את השערים יואל דרך הפשפש צצשער צית המוקד, ונועלו, ולפ"ז אין להוכיח ממתני' צדין אס הלויים שומרים גם צצית המוקד.

ברא"ש כאן כתב דלצלוש העזרה היינו הממונה צצא לצדוק את השומרים, ולא נתפרש דהא השומרים מצחוץ היו עומדים, וצפשוטו לצלוש היינו מתני' דלקמן כ"ח א' פתח את הפשפש כו' וכן פירש הרא"ש צמדות, וכנראה הדברים גליון משושב שנסתרצב.

מצה"צ ה"ד, דהכי קאמר שהכהנים צמקום שמירתם שומרים מלמעלה, והלויים צמקום שמירתם שומרים מלמטה, ואפשר דאף צצית המוקד הגביהו מקום לשמירת הכהנים, או דסגי צמה צצ' מקומות היו עליות, או דצצית המוקד כיון שהיו שם הרבה כהנים כל הלילה ומשם נכנסים לצלוש העזרה, שפיר יש יתרון לכהן השומר שם, אף כשלא שמר צעליה.

הא דקחני צספרי שהכהנים שומרים מצפנים ולויים מצחוץ, מתפרש צזה שהלויים שומרים גם צשערי הר הצית וצהר הצית, וגם צארצב פנות העזרה מצחוץ, ואילו הכהנים אין שומרים אלא צפתחי העזרה, ואף דגם לויים שומרים צפתחי העזרה מ"מ כהנים שומרים רק צפנים.

שם כשהוא אומר ונלוו עליך ושמרו לכל כליו ולכל עצודתו כו', לא נמצא כן צכתוב דונלוו עליך, רק כתיב ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עצודת האהל, ועיקר הילפותא כמ"ש צרא"ש מהא דצקרא דוילו עליך כתיב וישרתוך, וצקרא דונלוו עליך כתיב ושמרו את משמרת וגו', וילפינן מזה דלריך שיהיו משותפים צעצודה של הכהנים, וגם ישמרו צעצמם, והלכך יש להעדיף צשמירת הכהנים דעי"ז הלויים כטפלים להם, והיינו שהכהנים ישמרו מלמעלה או מצפנים.

שם אחד שומר הוא דהוה צצית המוקד כו', לכאורה למה לא ליסגי צחד שומר שישמור צכניסה לצית המוקד, וממילא גם העזרה משומרת עי"ז צפתח של צית המוקד, ושמא משום דצצית המוקד מצויים הרבה כהנים, והרי הוא כעין רה"ר, הלכך צריך לשמור גם צפתח העזרה, א"נ לפי צצית המוקד חזיו צקודש, ואס השומר עומד צחוץ הרי הוא רחוק מן הקודש, ואס יעמוד צסמוך לפתח העזרה הרי חזי צית המוקד הקודש לא נשמר, אבל הרא"ש צמדות פ"א מ"ה הקשה גם צצית הניצוץ שהיה לו פתח לחיל למה לא היו שם שני שומרים, ומצואר דאף שלא היה קודש נמי קשיא ליה, וצאמת הרי אשכתן שמירה גם מחוץ לעזרה וגם צהר הצית, ושפיר יש לשאול דגם צית המוקד יצטרך שמירה צפתחו שלחיל, ולכן נראה מזה דאס יש חדר קטן מול שער העזרה, מן הכבוד להעמיד שומר צשני הפתחים, והרא"ש תירץ דצצית הניצוץ

סמיכותו לשומרים שמלדדיו, א"נ השער הנוסף היה באחת הפנות שהלויים שמרו, א"נ באחת הלשכות הנשמרות, ולרצא דאיכא תנא דסבר חמש שערים הוא דהו, נמנא דהלויים שמרו יחד עם הכהנים בשני שערים.

ובאמת נראה דאף אם נפרש דהכהנים שומרים מלמעלה ולויים מלמטה דבאותו מקום קאמר, וכן הכהנים מצפנים ולויים מבחוץ, נמי באותו מקום, ויתפרש דהכהנים שומרים בתוך העלויות והלויים למטה בחיל, וכן צבית המוקד הלוי בפתחו שלחיל והכהן בפתחו שלעזרה, וזהו דפריך לעיל וחד שומר הוא דהוה צבית המוקד, יש לפרש דס"ל דהכהן לצדו היה צריך לשמור כל הפתח בלא סיוע הלוי, מ"מ הא דקתני והלויים בכ"א מקום, יש לפרש דהיינו מלצד הלויים ששומרים עם הכהנים, וכדעת ר"ת, דאל"כ הו"ל לתנא לפרושי י"ח מקומות בלויים, ולהוסיפם על תלתא דכהנים, ועוד דצבית אצטניס לא נתפרש שהיה באחת הפנות שהלויים שמרו, כמו שצ"ל לפי הראש"ש וכמש"כ בריש מדות, ומשה"ק הראש"ש לפי ר"ת דא"כ מאי פרכין מהא דשצעה שערים היו בעזרה, הרי שנים הכהנים היו שומרים, י"ל דאין דברי ר"ת אלא לבתר דמשני אצ"י דתרי מינייהו לא צריכי שימור, ומפרש ר"ת כפי הרמב"ם דהיינו הני שהכהנים שומרים בהם, ולפ"ז מתפרש מתני' דאיכא כ"ד מקומות, אצל מעיקרא כד פרכין מהא דז' שערים אכתי לא קים לגמ' לפרושי דחמשה שערי עזרה מתפרש מלצד הנשמרים ע"י הכהנים.

ומיהו לשון הגמ' תרי מינייהו לא צריכי שימור קשה לפ"ז, דהול"ל תרי מינייהו כהנים ולויים משמרי להו, א"נ חמשה לצד מדכהנים ולויים קאמר, וזה קשה גם לפי הרמב"ם, דאע"ג דרק כהנים משמרי להו מ"מ הול"ל דכהנים משמרי ולא דלא צריכי שימור, ועוד דמהא דדחיק רבא למימר דאיכא תנא דסבר חמשה, ואשר לפ"ז ע"כ דליכא צמתני' כ"ד מקומות, מוכח דליכא כלל משמעותא צמתניתין דכ"ד מקומות קאמר, דא"כ הרי פשוט טובא לומר דחמשה שערי עזרה שאינם נשמרים ע"י הכהנים קאמר, ולא לחדש דאיכא תנא דאמר חמש ומתני' דמדות דראש"י היא אחיא כחנא, ורישא כמ"ד חמש, וצסיפא מ"ד שצעה, אלא ודאי מתני' לא מכרעא כלל אי איכא כ"ד

שם רוצדין מאי ניהו כו', נראה שהיו עשויין כמין מדרגות דתחלה בנו באצני עשר אמות ומעליהם באצני שמונה אמות ומעליהן באצני שש אמות, ולא היו שנים ישנים יחד צרוד אחד, ולא היה צרוד אחד תחת חצירו.

שם והכתיב והצית בהצנותו כו', צ"ע דקארי לה מאי קארי לה, ולעולם ראוי לעשות כן בתחלה, ולא לעשות ואח"כ לקנץ, ועוד דהא הו"ל שמיר, שו"ר צפי' הראש"ד שכתב דאף ע"י שמיר אי אפשר לעשות פגם באצן.

שם אמאי התם קרי להו רוצים כו', מלשון זה משמע דפשיטא לגמ' דרוצין ופרחי הם אותם האנשים, והיינו דפריך מ"ש דנשתנה שמם, ונראה מזה דכשם דפרחי פשיטא דהיינו כהנים הראויים לעבודה, דהא לא נתמעטו אלא הזקנים שישינים על הרוצדים, ושאר הכהנים הם בכלל פרחי, ה"נ רוצין ראויים לעבודה, וכד משניין דלא מטו למעבד עבודה, יש לפרש דהיינו פחותים מבן כ', וכיון דראויים לעבודה אלא שנהגו שלא לעבד, שפיר גס הם בכלל פרחי, אלא ששינה לקראם רוצים, שידעו דאירי צאלה דלא מטו למעבד עבודה, וזה כדעת הבאר שצב והמל"מ.

כ"ז א' תנן התם בשלשה מקומות הכהנים שומרים צביהמ"ק כו' והלויים בכ"א מקומות כו', יעוי' צרא"ש, והנה אם הלויים לא שמרו במקומות שהכהנים שמרו, והא דאמרין שהכהנים שומרים מלמעלה והלויים מלמטה א"נ שהכהנים שומרים מצפנים והלויים מבחוץ, ר"ל שמקום השמירה של הכהנים במקומות שהיו שומרים הוא מלמעלה או מצפנים, משא"כ הלויים במקומות ששמרו היו שומרים מלמטה ומבחוץ, וכמו שפירשנו כ"ז לעיל, אין מקום להסתפק בפירושא דמתניתין, דודאי מתפרשא כפשוטה דכ"א מקומות של הלויים לחוד, וג' מקומות של הכהנים לחוד, וזו דעת הרמב"ם צפ"ח מצה"ב וכמ"ש במל"מ שם, והא דפרכין לקמן בסוגיין מהא דתנן שצעה שערים היו בעזרה, היינו משום דלישנא דחמשה על חמשה שערי עזרה משמע שלא היו יותר שערים, ומשני דר"ל על חמשה שערי עזרה דעדיין ליכא שומרים עליהם, ולמעוטי שני השערים שהכהנים שומרים, ולמ"ד שמונה שערים היו בעזרה, ע"כ היה חד דלא צעי שימור מחמת

שם האריך דפרבר חד הוה ואחרניא צוותא כו', מכאן הקשה בני י"ד נ"י לדעת הרמב"ם פ"ח ה"ד שכתב דכ"ד עדה שומרים, דהא משמע הכא דהשומר יחידי, וצאמת לא נתפרש מקור לדברי רבנו אלה, וגם מקרא דמני הלויים השומרים משמע שלא היו אלא כ"ד אנשים, וכן לעיל דוי להכא ודוי להכא, ואולי תיבת עדה ברמב"ם ט"ס, ועי' במל"מ שם ה"ו שהיו השומרים מתחלפים, וזה ישן וזה שומר, וחורין חלילה.

שם אמרי הר הצית דאי תמה וצעי מיתב כו', משמע דכל כמה דלא תמה איצעי ליה לעמוד, וקצ"ע בלשון הרמב"ם פ"ח מזה"צ ה"ח דמשמע קצת כאילו רגילות השמירה ציטצה.

שם ואיכא תנא דאמר חמשה הוו, נראה דמ"מ אף תנא דאמר שבעה הוו מודה שלא היו משמרים אלא בחמשה, וכן לתנא דאמר שמונה הוו, דלא מישתמיט לומר דאיכא תנא דפליג אהא דלויים בכ"א מקום, וגם הרי ילפינן לה מקרא דד"ה, ולפ"ז יתכן לומר דלעולם כולה מדות ראצ"י היא, ואיהו סבר שבעה שערים הוו כדסתם לה במתניתין, אלא דמ"מ לא שנה ועל חמשה משערי העזרה, דלא צעי למיקתם הכא דלא כתנא דס"ל חמשה הוו, ולכך שנה על חמשה שערי עזרה דמתפרש שפיר ככו"ע.

שם שמעת מינה בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן, נראה דאי בגדי כהונה קדושת הגוף נינהו וכמש"כ תו' קדושין נ"ד א', אין מועיל בהן לבב"ד מתנה, דלאחר שכבר משמש בקדושת הגוף אין שייך תנאי, וזו נראה דעת תו"י יומא ס"ט א' ד"ה ותיפוק, וכתו' הרא"ש שם שהזכיר טעמא דלבב"ד מתנה, י"ל דס"ל דבגדי כהונה לאו קדושת הגוף נינהו, וכדעת הריטב"א קדושין שם, ולפ"ז יש לפרש הא דניתנו ליהנות בהן דזו תחלת מלות, דכיון דלא ניתנה תורה למלה"ש הרי ע"כ שניתנו גם ליהנות בהן, וה"נ י"ל דניתנו ליהנות בהן מרצון שלא בשעת עצודה, וצריטב"א יומא שם כתב ג"כ כדברי התו"י, אף דס"ל דלאו קדושת הגוף נינהו.

שם והא גופה קא קשיא ומניחין אותן תחת ראשיהן ש"מ בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן כו', נראה דהו"מ למיפרך ונהי נמי דניתנו ליהנות בהן, אבל ודאי אין ראוי שיהא הסדר לשמש בהן

מקומות או דאיכא פחות וכהנים ולויים צהדי הדדי, והלכך לישנא דמתני' דקתני סתמא חמשה על חמשה שערי עזרה דמשמע רהיטת הלשון דליכא אלא חמשה שערים, דחקיה לרבא למימר דאיכא תנא דסבר הכי, וזו נראה כונת הרא"ש צמה שהוכיח מרבא.

ואשר ע"כ נראה דאית לן לפרושי מתני' דהמקומות הם המכריעים את מספרם, ולשון שלשה וכ"א אינם מורים על מספרם כלל, דכיון דנתפרשו מקומותם ממילא מובן אם הם כלולים זה בזה או מקצתן או לא, והלכך ראוי לפרש חמשה על חמשה שערי עזרה כאילו נשנו מקומות הלויים צפ"ע בלא מקומות הכהנים, וע"ז פרכין דהאיכא שבעה, ומשני אב"י דתרי מינייהו לא צריכי שימור, והיינו ע"כ האמצעיים שהם נשמרים ע"י השומרים שמשני לידיהם, והם שער הקרצן שצדדום ושצצפון, ולפ"ז הלויים שומרים בשער הניצון ובשער צית המוקד שהכהנים שומרים שם, ונמנא דאיכא במתני' כ"צ מקומות, צי"ט מהם שומרים הלויים לצדם, ובשנים דהיינו שער הניצון והמוקד שומרים גם הכהנים וגם הלויים, ובצית אצטינס הכהנים לצדם, וזה לדעת הרמב"ם דאין חובה על הלויים לשמור עם הכהנים, אבל אם בכל מקום שהכהנים שומרים חייבים הלויים להלוות עליהם, א"כ ע"כ דגם בצית אצטינס היה לוי, וא"כ כיון דחשבינן ללויים דשער הניצון והמוקד דין הוא לחשוב נמי הלוי דצית אצטינס, וע"כ דהוא היה באחת הפנות וכמ"ש הרא"ש ריש מדות, ודברי פסקי תו' דתמיד ומדות כדעת הרא"ש.

ודעת הסמ"ג שהציא המל"מ כדעת ר"ת דכ"א מקומות מלבד ג' דכהנים נינהו, ולויים משמרי גם בג' דכהנים, וכבר כתבנו בלשון הגמ' תרי מינייהו לא צריכי שימור קשה לפ"ז דהול"ל תרי מינייהו צהדי כהנים משמרי להו, דהא צריכי שימור ומשמרי להו.

דעת הרע"ב שהציא במל"מ שם וקצעה כדעת הסמ"ג, צ"ע דהרע"ב כתב אמנם דהשמירה היא בכ"ד מקומות, וכתב ג"כ דהלויים משמרי עם הכהנים, אבל לעומת זה כתב דלא היו אלא חמשה שערים בעזרה, או שלא שמרו אלא בחמשה, וא"כ לא היו אלא כ"צ מקומות, והלויים צפ"ע לא שמרו אלא צי"ט מקומות, וזה נוטה לדעת תו' והרא"ש.

מ' נתקשה בדברי התר"י מסוגיין, ולהאמור ניחא, ועי' מש"כ בחו"צ זרכות כ"ג ז'.

אע"ג דמסקינן יומא ס"ט א' דבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן, וכן מסקינן דבגדי כהונה קשין הן, ולפ"ו ליכא ראייה ממתניתין להחזיר תפילין מן הזד, מ"מ צימא רב משרשיא דייק לה מדר"פ, [וכן הגיה בשטמ"ק בסוגיין], וזה שפיר קאי דמהא דדחי ר"פ כנגד ראשיתן אף אי לא ניתנו ליהנות בהן, ש"מ דר"פ סבר דיש להחזיר כנגד ראשיתן אף אי לא ניתנו ליהנות בהן, דלא מסתבר לומר דר"פ קאמר רק דהא איכא למישמע ממתני', אע"ג דמסבירא לא קים ליה הכי, דלפ"ו הו"ל לקיים דש"מ ממתני' דבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן, ועי' בתו"י וצמח' הרא"ש יומא שס.

ומשמע מסוגיין דמתעסק כי האי דמיגנדר ונפיל עליהו דשינה יש צו איסור מעילה, ועי' פסחים ל"ג א'.

שם תיפ"ל משום איסורא דכלאים כו', נראה דמאיסורא דכלאים ליכא למידק דתפילין מן הזד שרי, די"ל דכיון דאינו אלא איסורא דרבנן משום שמה תכרך נימא, לא חששו בזה דילמא מיגנדר, ולא דמי לאיסור מעילה או כבוד התפילין, ובכבוד התפילין כל שיש לחוש דמיגנדר כזר נפגם כבודן בעצם ההנחה במקום כזה, ולמאי דדחי באותן שאין בהן כלאים ולעולם תחת ראשיתן, נמי נראה דהאצטו מונח כנגד ראשיתן.

כ"ז ב' שמה תכרך נימא אחת על בשרו, יש לעי' וא"נ תכרך מי עדיפא ממוכרי כסות וה"נ הרי לא מכיון דה לחימוס כלל, וללשון שני שפרש"י צביצה י"ד ז' דע"י הנימא חשיב גס מה שתחתיו כאילו לבוש בהן, י"ל דבזה לא בעי כונה על הנימא, דכיון דמכיון לשיצה וע"י הנימא חשיב מה שתחתיו כאילו לבוש צו הר"ז כמחשצ ללבישה, אצל ללשון ראשון קשה, ושמה י"ל דחיישינן שיסכת שהוא שעטנו וכו' דנימא ללבישה ממש, [שוב הראוני שכזר הק' כן בספר שמחת יו"ט], שו"ר בחידושי הראב"ד שהקשה כן והכריח מזה כפירוש שני שפרש"י וכמס"כ, ולחירוך שני שכתבנו הקשה דא"כ גס במוכרי כסות נחוש להכי, עי"ש.

שם וכ"ת דמפסיק מידי והאמר ר"ש כו' אפילו עשר מלעות כו', יעוי' צר"ן צילה שם שפירש

תחת ראשיתם, דאף לילך בהן למדינה אסור כדתינא יומא שס, כש"כ לשמש בהן שמוש כסת תחת ראשיתם, והלכך הא דכנגד ראשיתן ודאי קושטא הוא, אף אי בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן, ואף באלו שאין בהן כלאים או שהם קשים, וניחא בזה משה"ק בתו"י יומא שס ד"ה ש"מ, ואפשר שזו כונת הכ"מ בפ"ח מזה"צ ה"ו שכתב דלכך כתב הרמב"ם נגד ראשיתם אע"ג דבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן, דה"מ דרך לבישה דוקא, ועי' ריטב"א יומא שס.

שם אר"פ ש"מ תפילין מן הזד שריין ולא חיישינן דילמא מיגנדר ונפיל עליהו, יש לעי' מה שיך בזה כלל הרי הדבר תלוי באיזה מקום כנגד ראשו הניח, שאם הם למעלה מראשיתו או אפילו מזדדיו אלא שהם רחוקים ליכא למיחש, ואם קרובים איכא למיחש, וגם לאו כל אדם שוין, וגם אם נימא דתחת ראשיתן היינו צין כר לכסת שלא כנגד הראש, נמי אכתי הדבר תלוי במרחק שבין ראשו לתפילין, דנאי דגודל הכר ידוע אצל מקום ראשו לא ידענו, ונראה דאיירי באופן שלדעת האדם אין לו לחוש דילמא מיגנדר ונפיל עליהו, ומ"מ היה מקום לומר דראוי לאסור כל שאפשר דמיגנדר ונפיל, והיינו דאשמועינן ר"פ דש"מ דלא אסרינן כה"ג, [ואיסור זה הוא גזור ועומד מסבירא, אם ראוי לגזור, וכדאמרינן בעלמא מהו דתימא ליגזור, וכמ"ש במק"א בשם מרן זללה"ה]. — ק"ק דלא מייתי צרייתא דזרכות כ"ג ז' דתינא צהדיא בתפילין דשרי תחת מראשיתו, ומסקינן דהיינו צין כר לכסת שלא כנגד ראשו.

ובברכות שם אסרינן תחת מרגלותיו, והיינו כנגד מרגלותיו, משום דהוי דרך ציון, ונראה דהיינו נמי במקום דיתכן ונפיל עליהו, דאע"ג דלא חיישינן להכי, והיינו בגוונא שאין לחוש, וכמס"פ, מ"מ חשיב דרך ציון, אצל צרחוק דלא יתכן שיגיע לשם, אפשר דשרי, דבכה"ג אין לנו ענין צו וצמרגלותיו, ואף אם נימא דצמרגלותיו חשיב דרך ציון בכל גווי כיון דסו"ס הוא עמו במטה, מ"מ כנגד דדו דאסר בתר"י שם לא אסר אלא בגוונא דאפשר דמיגנדר עליהו, ואע"ג דמסקינן בתמיד דלא חיישינן להכי, היינו דכנגד ראשו במקום דליכא למיחש למיגנדר לא חשיב דרך ציון, אצל כנגד דדו חשיב דרך ציון, ובזה"ל סי'

בכך, דלשון האי נמטא גמדה דנרש שריא משמע
אף בשצשרו נוגע צו, ועוד דצשאין צשרו נוגע צו
הו"ל להציא מתני' דכרים וכסמות ולמימר הצ"ע
בהני שאין דרכן צהעלאה, ולא הו"ל לאתויי כלל
הא דקשין והא דר"ה צריה דר"י, [ומיהו צר"ן
שם יישצ זה], אצל הרמז"ס מנריך הפסק בגד
גם בקשין, וכ"כ צרא"ש סימן כ' ועי' חו"צ כלאים
ס"ד סק"י, וצר"ן כתב דקשין אין נימא נמשכת
מהם, וצ"ע.

וב"ז לדעת הר"ן, אצל הרמז"ס צפ"י מה' כלאים
הי"צ פירש הא דעשר מצעות משום שמה
תכרך נימא, ומפרש דכולה חדא גזירה היא שמה
תכרך נימא, ולא פלוג חכמים ואפילו בעשר מצעות
גזרו, [ומפרש צשהמנע התחתון כלאים ולא שיש
תחתיו כלאים], ובקשין שרי שאין נכרכין והוא שלא
יהא צשרו נוגע צהן, והיינו כרים וכסמות ונמטא
גמדה דנרש, ור"ה צריה דר"י אשמועינן דלאו
דוקא כרים וכסמות אלא הוא הדין כל קשין,
ומתניתין דקתני סתם כלים לא משמע דוקא צכרים
וכסמות ולכך מיייתין הא דר"ה צריה דר"י.

ונראה דלדעת הרמז"ס אית לן לפרש הא דשלא
יהא צשרו נוגע צהן דצשרו ממש קאמר,
אצל בגדים שהוא לצוש צהן לא איכפת לן צנגיעתו,
דכיון דאף בעשר מצעות איכא גזירה דשמה תכרך
נימא, והיתירא דקשין משום שאינם נכרכין, א"כ
הא דהצריכו שאין צשרו נוגע הוא להרחקה יתירה,
לית לן לאפוקי הדברים מפשטן ואית לן לפרושי
דצשרו ממש קאמר. (כלאים ס"ד סק"ח ט' ועי"ש המשך
הדברים).

שם אחא ר"א נחר ליה אצבא, מש"פ המפרש
דכך היה מנהגם דכל הרוצה ליכנס לביהכ"ס
היה נחר לדעת אם יש שם אדם, קשה, דא"כ
למה זה חשש ר"ס דילמא מסוכן הוא, הרי כל
אדם צכל שעה עושין כן, ושמה י"ל דאע"ג דכל
אדם עושין כן, מ"מ ר"א לא היה עושה כן, ויותר
נראה דאף כל אדם לא היו רגילין לנחור, אלא היו
מתניינין מעט ושומעין אם נשמע שיש משהו
צפנים, ורק מי ששעתו דחוקה נחר, ור"א אפשר
נמי שהיתה שעתו דחוקה, אצל לא עד כדי כך.

שם למימרא דלא מיצעי ליה למיעל, לגירסא זו
משמע שטענת ר"א היתה על שאמר לו
להכנס עד שלא יא, אצל צרש"י צרכות ס"צ צ'

דהא דעשר מצעות הוא גזירה תחתיו אטו העלאה,
וגזירה זו ליתא צמידי דאין דרכו צהעלאה כגון
כרים וכסמות, והתם גזרו משום שמה תכרך נימא,
וצזה מהני דמפסיק מידי ציני ציני, ולפ"ז נראה
דכרים וכסמות שרי אפי' אין קשין כיון שאין דרכן
צהעלאה, והא דתנן צכלאים פ"ט מ"צ הכרים
והכסמות אין צהם משום כלאים וצלצד שלא יהיה
צשרו נוגע צהן, היינו דצעי שיפסיק מידי ציני
ציני, ולפ"ז צשרו לאו דוקא, וה"ה צגדים צלצוש
צהן נמי אסור אם נוגעים, דכך לי אם תכרך נימא
על צשרו או על מצושיו, אלא צריך שיפסיק צינו
לכלאים בגד שאינו לצוש צו, [ועי' צשנו"א פ"ט
דכלאים דלא מצואר כן, ועי' לק' מש"כ צדעת
הרמז"ס].

ויש לעי' לדעת הר"ן דצדמפסיק מידי שרי משום
חששא דכריכת נימא ולא מיתסר אלא משום
אטו העלאה, א"כ מאי פרכין צבגדי כהונה
דמיתסר אפילו עשר מצעות, הא התם ליכא למיגזר
אטו לצישה דהא שרי צלצישה לצורך עבודה, ויש
לומר דחיישינן אטו שלא צשעת עבודה, א"כ שמה
ילצשו שלא צמקומו הראוי, או שילצשו לצדו צלא
שאר צגדים.

שם ר"א אמר צבדי כהונה קשין הן, לכאורה
לענין חשש שמה תכרך נימא לא מסתבר
לחלק צין קשין לצרכין דאף צקשין יש לחוש לנימא
צצולעת מן האריגה ועלולה להכרך, ואדרישה כל
חשש כריכת נימא הוא על נימא גדולה ועבה וכמו
שפרש"י שם שיש צה כדי לחמם צמקומה, וא"כ
יש לפרש דקשין אין צלצישתם הנאה של חימום,
אצל צצר הוכיחו תו' צצינה שם דאיכא אסור
דאוריתא צלצישת קשין, ולפמש"כ רש"י שם דע"י
כריכת נימא נחשצ כל הצגד כלצוש, אפשר לומר
דענין זה לא שייך צקשין, דכיון דאין רגילות
ללוצשן ואין צהם הנאה של חימום לא אמרינן דעל
ידי כריכת נימא נחשצ כולו כלצוש צו, אצל אם
החשש שהנימא עצמה חשיצא כלצישת שעטנו, קשה
מה מעליותא דקשין, וצ"ל דנימא הנכרכת מקשין
לעולם אין אדם מכוין צה ללצישה, כיון דכל הצגד
אינו נוח ללצישה, ולא גזרו צו חכמים, אצל לכאורה
אין נראה לפרש דקשין נמי לא שריא אא"כ אין
צשרו נוגע צהם, וצאמת גם צהו חיישינן לכריכת
נימא אלא דלא חיישינן להעלאה כיון שאין דרכן

שאינו עושה כן ניכר שהוא ישן, ק"ק לשון איש הר הצית שלום עליך, דסתמא לא היו צריכין לומר אלא שלום סתם, ולא לומר איש הר הצית שלום עליך, ושמא ראוי לגרום ולומר לאיש הר הצית שלום עליך, ואי גרסינן א"ל בלא וי"ו מתפרש שאיש הר הצית אמר לשומר שיושב שלום עליך כי שמא אינו ישן אלא יושב ומחשב, וכשלל ענהו ניכר שהוא ישן, אלא דק"ק שלא יאמר שלום אלא לישנים.

כ"ח א' ורשות היתה לו לשרוף את כסותו כו', כתב הרא"ש דאין כאן משום בל תשחית דהפקר ב"ד הפקר, ור"ל דרשות ביד ב"ד להחרים נכסים ולאבדם, וכמו שהחרימו את יריחו וכיו"ב, וקרא דילפינן מיניה הפקר ב"ד נמי כתיב ביה יחרם כל רכוש, אבל בלא ב"ד פשיטא דאף בנכסי הפקר איכא בל תשחית.

שם והם אומרים מה קול כו', בא לומר דעושין העונש מיד בלילה וגם בפרהסיא, ויתכן דקול בן לוי לוקה אין מתפרש דוקא שהלוקה זועק, בלאו כלל הוא, אלא שהיו מתאספין ההולכין עם הממונה, והמשמרות המתחלפים, ובמקום דממת הלילה היו שומעים קולות.

שם ראצ"י אומר פעם אחת מצאו כו', יש לדקדק מה בא להוסיף, ושמא מעשה לסיוע, ויתכן בל"ת ק דרשות היה לו לשרוף את כסותו, לא היה שורפו במאורע פעם אחת, דהרי היה לו גם רשות שלא לשורפו, ורק בפשיעה יתירה או ששנה באולתו היה שורף, וראצ"י אחי למימר דאף במאורע יחידי של פעם אחת נמי היו שורפין, והיינו דראצ"י סבר דלעולם היה שורף את כסותו, ולא היה הדבר מקור אליו כראינו.

שם שאפי' על אונס שינה עושין דין כו', ק"ק דאטו השוכר שומר שימור ביתו בלילה, וישן על משמרו, מיקרי אונס, הרי לכך שכרו, ואם יודע בעצמו שלא יוכל לשמור, לא היה לו לקבל השמירה, וה"נ לוי שידע בעצמו שלא יוכל לשמור אין לו להכנס בין השומרים, ושמא מדקתני סתמא משמע בלא היו דנין כלל אם אירעו אונס במה שחטפתו שינה, ובכל ענין היה חוצטו במקלו.

שם הא גופא קשיא אמרת מי שהוא רוצה כו', ר"ל דהול"ל מי שהוא רוצה לפייס לתרומת

משמע דטענתו היתה על מה שדיבר, דממתני' דזהו כבודו משמע שאין מספרים צדיהכ"ס, ולפ"ז י"ל דאמר ליה ליעול מר משום שהוא כבר יואל, ואפשר שנודרו לנאת מחמת סכנתיה דר"א, ולכאורה ע"כ לפרש כפרש"י, דאם אמר לו להכנס עד שלא יאל, הו"ל לר"א להצין דחושבו למסוכן, דהא ודאי מנחירתיה דר"א מוצן שאינו חפץ להכנס אם מישו צפנים, וגם מילתא דפשיטא הוא שאין נכנסים יחד, ולפ"ז צריך לגרום למימרא בלא מיבעי ליה למימר, אבל בזהגר"א אור"ח ס"ג ס"ב הניח דברי רש"י ב"ע מסוגיין דאמרינן למימרא כו', ובאמת קשה לשנות הגירסא, וגם בשטמ"ק גריס בלא מיבעי ליה למיזל, וי"ל דר"א הו"ל סבר דמפני כבודו א"ל למיעל ולא משום סכנה, ועל זה הוכיחו, אבל הרא"ש בסוגיין פירש כפרש"י.

שם איש הר הצית כו', משמע שהיה אדם קבוע על כך, ולא שמכל משמר היה אחד שממונה על כך, דהממונה לפי שעה לא יאות לקראו איש הר הצית, ולפ"ז הרי הוא ככל הממונין שהיו במקדש עי' רפ"ה דשקלים, ואינו הממונה על הפקיע שם למאי דמפרשינן יומא כ"ג א', דהכא חוצטו במקלו תנן ולא בפקיע], והא בלא חשיב ליה התם, י"ל בלא חשיב אלא אנשים שהיו מפורסמים, ומסתברא דכהן היה כיון שהיה עיסקו בשמירה, ואפשר לפ"ז דהיה מתחלף כל שנה ממשמר אחר, ולכך לא חשיב ליה.

שם על כל משמר ומשמר, מלשון זה משמע שהיה יותר משומר אחד, דאל"ה הול"ל על כל שומר ושומר, ושמא מזה למד הרמב"ם שהיה עדה בכל שמירה, ובפסקי תו' כתבו שהיו מתחלפין מקצתן ישנים ומקצתן שומרים, ולפ"ז אפשר דכל שהיה אחד ניעור היה סגי בכך, ורק אם היה רק שומר אחד והיה ישן, או שהיו שנים ושניהם ישנים היה חוצטן, כיון שנתצטלה מלכות שמירה.

שם ואצוקות דולקות לפניו, נראה דר"ל שהיו מהלכין לפניו אנשים ואצוקות דולקות בידיהן, דאם היו האצוקות דולקות כל הלילה במקום שהיה עתיד להלך, אין ראוי ליחס את האצוקות לפניו, והול"ל ואצוקות דולקות שם.

שם וכל משמר שאינו עומד וא"ל איש הר הצית כו', לפי המפרש וכן פי' הגר"א דכל משמר היה צריך לעמוד מפניו ולומר לו שלום, וכל מי

עושין אם מלאו שבאמת אין הכל שלום וחסדים כלים, ואם נימא דאם מלאו שחקר משהו או שנשחנה מקומו, כיון שמוכח שהיה אדם שם ואין ידוע מי הוא, נריכים כל הכלים טבילה, י"ל דלכך היו צודקים לראות אם הכל שלום, כדי שלא להצריך טבילה, ושמא גם זה מענין השמירה הוא שכן סדר השומרים לצדוק הכל בקיום שמירתם.

שם והם אומרים הוי זהיר שלא תגע בכלי עד שתקדש בו, לא מלאנו איסור לנגוע בכלים קודם קידוש ידים ורגלים, ונראה שזה משום שהוא רדוף לתרום ואין איש עמו, וחיישין דילמא ישכח לקדש אם יקדים לטול המחתה, לכך אמרו לו שלא יגע בכלי קודם קידוש, ואם כניסתו מן הצפון צין אולם ולמזבח עד שמגיע לכיור, אם מותר להכנס שלא רחוק ידים ורגלים צין האולם ולמזבח ע"י תו' זבחים נ"ח צ' ד"ה הא, הנה הוא מקדים לפגוש במחתה הנחונה במקצוע צין הכבש למזבח, ואילו הכיור משוך כנגד הכבש, (או יותר), ולכך הוצרכו לומר לו שלא יקדים לטול המחתה קודם קידוש, שמא ישכח לקדש, ומ"מ לשון שלא תגע ק"ק דהול"ל שלא תטול המחתה עד שתקדש.

שם והרי המחתה נחונה במקצוע צין הכבש למזבח בו, צריך טעם למה קבעו מקום זה למחתה, ושמא כדי שיהא סמוך לכיור וזה אם הכונה ברצפה צין כבש למזבח, והיינו לאחר הכבש הקטן ההולך ליסוד, אבל יש מקום לפרש דעל הכבש היתה מונחת בקופו סמוך למזבח, והא דתנן נטל מחתה הכסף ועלה לראש המזבח מתפרש שפיר שעלה מן הכבש לראש המזבח, ונ"ע בזה.

שם אין אדם נכנס עמו בו, לא נתפרש למה מנעו הכהנים מלהכנס עד לאחר תרומת הדשן.

כ"ח ב' חותה את המאכלות הפנימיות, ר"ל דשן שנעשה מאיברים, ולא דשן שנעשה מעצבים, הכי איתא בתו"כ וצירושלמי ריש פ"ג דיומא, וכן ברש"י בחומש, וילפינן לה מקרא דכתיב אשר תאכל האש את העולה וכ"כ בכ"מ פ"ג מתמו"מ הי"ב צ"ב דהריטב"א, ולפ"ז יתכן שצריך שיתרום כל יום מאיברים של אותו יום ולא

הדשן משכים וטובל, ולשון מי שהוא רוצה לתרום משמע דצדידיה תליא מילתא, ורצא באמת משני דה"נ קאמר.

שם כל הקודם את חצירו בתוך ד"א זכה, אם אין המחתה צידם, נמלא דריסתם בכבש אינו אלא לזכות בתרומת הדשן, ואח"כ חוזרים להציא מחתה ולתרום, והדבר דחוק שיתקנו ריצה בכבש לשם זכות, וצפשוטו הם רצים כבר לקיים מצות תרומת הדשן, והלכך הקודם זכה, ולכן נראה דהמחתות צדיהם, או שהיתה המחתה מונחת בסוף הכבש, וזה שקודם את חצירו נוטלה, ומתני' דלקמן דהמחתה נחונה במקצוע צין הכבש למזבח ומשמע דהיינו ברצפה, יש לפרש דהיינו לאחר שתיקנו פייס, אבל קודם שתיקנו הפייס, היה מי שרוצה לתרום לוקח מחתה מלשכת הכלים, והיו שם כמה מחתות, וכן היה רינתם לאחר שכבר קידשו ידיהם ורגליהם.

שם היו שנים שוין הממונה אומר להן הצביעו, לשון המשנה משמע דלאלו השנים קאמר, וכן מבואר בתו"י ד"ה הממונה, ונ"ע למה נטה רש"י ז"ל מזה, ואין לומר משום קו' תו' דיוכל לכוין, דטובא איכא לתקוני זהא, וכמו שתירצו תו', וגם יכול לזווחם שיוציא כל אחד שני אצבעות או שלשה ויספרם כולם, ושמא הטעם דזוכה כשקדם בד"א משום דחשיב כהתחיל בעבודה, ובלא זה לא שייך זכייה, וכיון שהיו שנים לא שייך למיחשצנינהו כהתחילו בעבודה, ותו הזכות צדי כל הכהנים בשוה, ודוחק. (הערות יומא).

שם הממונה אומר להם הצביעו בו, צפשוטו היינו לשנים שהיו שוין, אבל רש"י ציומא כ"ז א' פירש דכולם באין להפיס, ושמא דחק כן מחמת קושית תו"י שם דכשיש רק שנים הרי ידע מיד איך לכוין שיתרום זה שהוא חפץ בו, ולא משמע ליה כתיבוצם שהרצים קבעו ציניהם את המספר צלי ידיעת הממונה, א"נ שמא מהא דקתני ומה הן מוציאים אחת או שתיים ואין מוציאים אגודל משמע ליה לרש"י דצפייס צין מרוצין איירי, דכשיש רק שנים גם אם יוציא אגודל אין לחוש לרמאות, ולגי' הירושלמי אם היו שנים שוין אין הכרע בלשון המשנה דלא כרש"י, אבל ברש"י איתא שניהם.

מתני' הגיעו אלו ואלו אמרו שלום שלום כו', יש לעיין מה הוצרכו לזה, וכי מה היו

אכל המזבח וכמש"פ, דהיינו דוקא בדרום המזבח ומשום שהמקום הוא סמוך לכבש שהוא כחלק מן המזבח, והלכך כל שצמקצוע זין הכבש למזבח חשיב אכל המזבח, אכל אס נימא דצדיעצד גם אס הניחו אכל המזבח ממזרח דנמי קיים ושמו אכל המזבח, לא יהיה הדבר אלא בקרוב למזבח ממש ולא ברחוק עשרים אמה ואף לא ברחוק עשר אמות, ואפשר דגם מחמת סברא זו קים להו לחז"ל לפרש דוהשליך אותה אכל המזבח קדמה מתפרש שישליך לזד דרום כלפי חצי המזבח שצמורת, ולא שישליך לזד מזרח.

גמ' ומי הוו אכסדראות בעזרה כו', בעלמא משמשינן בשם אכסדרה למקום שאין לו אלא ג' מחילות, אכל הכא הכונה שהיה שם גג, וכיון דכל העזרה לא היתה מקורה, ממילא השטח המקורה היה נראה כאכסדרה, שהרי ברוח רביעית אין לו מחיצה, ואם נימא דגג אינו בכלל לא חטע, וכמש"כ הגר"א בזה דמדות פ"ג מ"ח כלונסות של ארז כו', יש לפרש דהכא פריך על העמודים המחזיקים את הגג.

שם והתניא מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה כו', לשון זה משמע שהאיסור הוא על הקרנות שלא להקריבם קודם לתמיד של שחר, ולא שהוא דין בתמיד של שחר שיהא הראשון, ונפ"מ בדליכא תמידים דג"כ אין מקריבין שום קרבן קודם שיעבור זמן תמיד של שחר, דמשעבר זמנו נראה דשפיר מקריבין, ובפ"י המיוחס לראש"ד כתב ד"ל דבדליכא תמיד שפיר מקריבין שחר קרבנות, ונ"ע, גם לפ"ז ק"ק דא"כ אמאי קמני בתוספתא והביאה ז"ל שם דאם הקריבו קודם תמיד של שחר פסולין, הלא אין הענין אלא בתמיד שיהיה ראשון. (פסחים נ"ח ב'). — וע"ע מש"כ בזה בזבחים פ"ט א', ועי"ש דאפשר שאם עבר והקריב קרבן אחד קודם תמיד של שחר תו ליכא איסור על השני מדין העולה עולה ראשונה כיון שכבר איננה ראשונה, ומשום תדיר גם בכה"ג איתא. — ועי' מש"כ בערכין י"א ב' דאחר חלות שכבר עבר זמן התמיד שרי.

במל"מ פ"ב מתמו"מ הי"ג נסתפק אם הולאת הדשן היא מלוא מדאורייתא, ולא נתפרש מה מקום הספק הרי קרא כתיב ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והולאת את הדשן, וכן בסוגיא

מאיברים של אתמול, ועי' בספר מרן זללה"ה זבחים ס"ב סק"א שכ"כ בדעת תו' יומא כ' א', ונ"ל דידוע להבחין איזה משל היום, וזרמז"ס פ"ב מתמו"מ ה"ה כתב דשל אתמול נותן צדידי המערכה, ולפ"ז כל שהוא צאמנע צידוע שהוא משל היום, וק"ק דאי לישנא דקרא דוקא, א"כ ליצעי דוקא שירים מאיברי עולה ולא משאר אימורים, ולא נזכר שמדקדק בכך, דסתמא תנן שחותה מן המאכלות הפנימיות, ושמה חותה מאלו שיש בהן עצמות, ונ"ע. — א"ה, עי' מש"כ בחו"ב יומא כ"ד ב' דבתרומת הדשן נריך שישיר מקצת, ואינו ראוי ליטול כל הדשן.

שם הולך במזרחו של כבש כעשר אמות זכר את הגחלים כו', במפרש כתב דקים לרבנן דלא מיקרי השלכה בפחות מכ' אמה, ומזה ידעין דמקום הנחת הדשן הוא ברחוק כ' אמה מן המזבח, וכ"ה בתו' מעילה י"א ב' ד"ה דישון, וכבר נתקשה במלצ"ס בתו"כ בזהאי קרא בזה דשפיר אשכחן השלכה גם בקרוב כמו השליכו אותו אל הצור ועוד, ועי"ק דקרא כתיב אכל המזבח ואמאי יהצין ליה רק סמוך לכבש, ואף אי כבש כמזבח, מ"מ כל היכא דכתיב מזבח צעין מזבח ממש כמו בזריקה והגשה ועוד, ואפשר לומר דהשלכה שפיר מתפרש גם מקרוב, אכל גם ברחוק כ' אמה, והלכך מדכתיב והשליך אותה אכל המזבח, והכהן עומד בראשו של מזבח, שמעין דגם ברחוק כ' אמה עדיין מיקרי אכל המזבח, דלשון השלכה לא מתפרש דוקא בקרוב, ולפ"ז כל הנשלכים עשרים אמה בסמוך למזבח קרינן בזה אכל המזבח, והלכך משהלך עשר אמות במזרחו של כבש מדרום לצפון שפיר כבר היה יכול לקיים בו ושמו אכל המזבח, כיון שהוא בתוך כ' למזבח, ולכך הניח שם את הדשן, ולפ"ז קרינן בזה אכל המזבח מזד דרום, וקרא דכתיב אכל המזבח קדמה מתפרש שיהא סמוך לחצי המזבח המזרחי, אכל לא שיהא במזרח המזבח, מדלא כתיב והשליך אותה קדמה אכל המזבח, ואפשר גם דאכל המזבח ראוי לפרש טפי דבדרום קאמר, וכמו אל פני המזבח דמתפרש בדרום כדאמר זבחים ס"ג ב', והלכך באמת מפרשינן כן דאכל המזבח היינו בדרומו, וקדמה היינו בחציו שצמורת, ונ"ע. — נראה דאף אי בתוך כ' למזבח קרינן בזה

נרמז שאין למנוח זה זמן קבוע, דבמנוח שזמנה קבוע לא אינטריין לשמועין שלא נתעללו דודאי זרזים הם לקיים גם מנוח קשים שבמקדש, אבל כיון שהנחת הדשן אין לה זמן קבוע לכך הוצרכו לומר דמעולם לא נתעללו להוציא אף שהיו רשאים להשאיר.

הרמב"ם בפ"ב מתמו"מ הי"ג י"ד ט"ו חלק הוצאת הדשן לשנים, האחד שמורידין מן המנוח לעזרה, והשני שמוציאין מן העזרה לחוץ למחנה, ועל ההוצאה לחוץ כתב דאע"פ שאינה עבודה מ"מ אין בעלי מומין מוציאין אותה, ובמל"מ שם ה"י תמה מנין לנו לחלק ובפשוטו כשאמרו שהוצאת הדשן צריכה בגדי כהונה ואסורה בצע"מ הרי בכלל זה כל ההוצאה עד לבית הדשן, והנה רב ור"י נחלקו מעילה ט' א' אם מועלין באפר שע"ג התפוח ומפרשינן בגמ' דטעמיה דר"י דמועלין דכיון שהוצאת הדשן צעי בגדי כהונה בקדושתיה קאי, דעדיין לא נעשה מנוח, ורב ס"ל דחשיב נעשה מנוח, דהוצאת הדשן מנוח המנוח ולא מנוח בדשן, כן פירש מרן זללה"ה, ובשטמ"ק שם כתב דכיון דאין להוצאת הדשן זמן קבוע אינה עבודה שימעלו בגללה, והנה במתני' תנן דמועלין עד שיצא לבית הדשן, ולשון זה משמע דאף בדרך לבית הדשן כבר אין מועלין בו, דאל"ה הול"ל עד שתיגע לבית הדשן, ואם איתא דכל מלאכת ההוצאה עד שתיגע לבית הדשן אחת היא, ובעיא בגדי כהונה, א"כ דין הוא שימעלו עד שתיגע לבית הדשן, ואפשר דמזה למד הרמב"ם לחלק דהורדת הדשן מן המנוח עבודה היא ובעיא בגדי כהונה, אבל אח"כ הוצאת הדשן מן העזרה לחוץ לאו עבודה היא ואינה צריכה בגדי כהונה וכבר אין מועלין בו, ומ"מ כתב דאין צע"מ מוציאין אותו בפשטא דגמ' יומא כ"ג ב' דלרבנן אין צע"מ מתעסקין בהוצאה כלל, וי"ע.

ומיהו פשטא דמילתא דהוצאת הדשן מן המנוח עד בית הדשן חדא היא, וכולה צריכה בגדי כהונה, ומ"מ אפשר לומר דמשינא הדשן חוץ לעזרה כבר אין מועלין בו, דבגדי כהונה בחוץ אינם חשובים לומר דאכתי הדשן בקדושתיה קאי, ומודה ר"י שכבר אין מועלין בו, והיינו עד שתצא לבית הדשן.

דמעילה ט' א' דפליגי אם יש מעילה באפר שבתפוח משום דעדיין רמי למנוח הוצאה לצריכה בגדי כהונה, ורב דסבר דאין מועלין הוא משום דס"ל דהוצאת הדשן היא מנוח המנוח ולא מנוח הדשן, וכמש"פ במעילה שם, וכן פירש מרן זללה"ה בוצחים סי' כ' (א) סק"א וכבר השיג שם על המל"מ, אבל לכו"ע הוצאת הדשן מנוח דאורייתא, וכן במל"מ שם ה"י הציא דנחלקו בירושלמי אם זר חייב על הוצאת הדשן, וזה גם מוכיח שהיא מנוח דאורייתא.

גם מה שהציא שם מחלוקת אם היתה הוצאת הדשן בכל יום, לכאורה היה נראה דגם צוה כו"ע שוין, דכיון דתנן ברפ"ב דתמיד דברגלים לא היו מדשנין אותו, הרי הדבר כמבואר דבשאר הימים היו מדשנין אותו, אבל לא היה הדבר חובה אלא הנהגה, דכיון דחזינן דברגלים לא היו מדשנין אותו הרי מבואר דקרא לאו בכל יומא קאמר ולבש בגדים אחרים והוציא, וממילא מה שנהגו בכל יום מלבד ברגלים הוא הנהגה, וזו כונת תו' יומא כ"ז ב' ד"ה איכא שכתבו דהוצאת הדשן לא היה בכל יום אלא כשהיו צריכים כדתנן שברגלים לא היו מדשנין, ור"ל שאינה חובה בכל יום, שהרי ברגלים לא היו מדשנין, ומ"מ בדרך כלל היו נוהגים להוציא כל יום מדלג מיעטו אלא ברגלים, וזו גם כונת רש"י חולין ז' ב' שכתב דכשהוא רצה מוציאין אותו לחוץ, ואפשר דלפעמים גם שלא ברגלים לא היו מוציאין, כגון בזמן שהיה האפר מועט, דפשטא משמע כמ"ש הלח"מ שם ה"ז דלעולם היה תפוח של אפר קיים בראש המנוח, שלא היו מוציאין הכל, וכן אם היו טרודים בעבודות אחרות.

הא דקיס לחז"ל דהוציא את הדשן אינה מנוח בכל יום דומיא דתרומת הדשן, אפשר דהוא משום דהוצאת הדשן הוא דבר מקוים מסבירא בלא ציווי דע"כ לפנות הדשן מן המנוח, והלכך מתפרש קרא דאחי למימר דכשיוציא את הדשן יחליף בגדיו ויוציא את הדשן מחוץ למחנה, ולא נזכר כאן שתהא מנוח יומית, משא"כ תרומת הדשן שהיא מנוח מיוחדת, סתמא מתפרש על כל יום, וגם קאי אהא דלעיל היא העולה על מוקדה על המנוח כל הלילה עד הבקר, ואפשר דבמה שאמרו בתמיד שם דמעולם לא נתעלל הכהן מלהוציא את הדשן, נמי

ראוהו אחיו

מתני' ראוהו אחיו שירד כו', יש לעי' הא קתני לעיל דלא היו רואים אותו, ונראה דמשום כך פירש המפרש שנתקרב אלם, אבל לשון ראוהו אחיו שירד משמע דכשירד ראוהו, ואפשר דבכניסתו היה צמערב המוצח ששם הכיור והמחטה, והיו מדריגות האולם מסתירין אותו, כי לשכת בית המוקד היתה מכוונת כנגד הי"צ מעלות של האולם לפי מה שהוא ציור התו"ט, וגם כשעלה לראש המוצח היה התפוח מסתירו, אבל כשירד והלך צמורח הרי מיד כשהגיע למזרח המוצח היה נגלה לפניו.

שם האצרים והפדרים כו' החלו מעלין באפר כו', כל זה היו עושין כדי שיוכלו לסדר את המערכה על טהרו של מוצח, וט"ע ברמז"ס פ"צ מתמו"מ שלא הזכיר שמקדימים דברים אלו לסידור המערכה והקדים לשנות סידור המערכה ואח"כ שנה סידור דמתני'.

שם החלו מעלין באפר כו', א"ה עי' מש"כ בחו"צ יומא כ"ד א' דהיו מסלקין כל הדשן מן המערכה לאחר תרומת הדשן.

שם וצרגלים לא היו מדשנין כו', עי' מש"כ לעיל ד"ה גס.

כ"ט א' ומימיו לא נתעלל הכהן כו', בפשוטו מעשה נסים הוא, דאע"ג דלאו עבודה חשובה היא, אפ"ה לא נתעללו זה. — עי' מש"כ לעיל ד"ה הא.

שם החלו מעלין בגזירין כו', נראה דהיינו סתם גזירין למערכה, אבל שני גזירי עצים דתמיד, זכה בהן זה שזכה בתרומת הדשן כדמניא יומא כ"צ א', והיה הוא צממו מעלן, וה"נ קתני מתני' סידר את המערכה בלשון יחיד, דהיינו זה שזכה בתרומת הדשן, ועוד דשני גזירין דתמיד מעלה אותן לאחר סידור המערכה שניה של קטורת כדאמר יומא ל"ג א', ועם תמיד של שחר, וכלשון הרמז"ס פ"צ מתמו"מ ה"ב, וכדאמר יומא כ"ז ב' דעצודת יום היא, וכמ"ש תו"י שם כ"צ א'. — יש להסתפק אם זכה בכל המערכות או רק במערכה גדולה, בלשון המשנה והליתו שתי מערכות באש בלשון רבים משמע דשנים הליתו, ואלו זכה בשניהם היה ראוי שהוא יצית אותם, ושםא מתני' קודם תקנה זו, ולשון סידר את המערכה הוא משום דאורחא דמילתא דאחר מסדר. שם האצרים והפדרים כו' מחזירין אותן למערכה והליתו כו', משמע דמחזירין אותן קודם הליתו, ואילו בעלמא למערכה דלוקה הוא נותן כדאמר זבחים ס"ב ב', ודוחק לומר דמשום שכבר היו במערכה שאני, ואפשר דמערכה גדולה הליתו קודם החזרת איצרים, והא דנקט להא דהליתו בחר הכי, הוא משום דמערכה דקטורת הליתו בחר הכי, ומיהו הרמז"ס פ"צ מתמו"מ ה"ה כתב דאצרים ופדרים שלא נתאכלו מצערב נותנים אותם צידי מערכה גדולה, ואילו בעלמא מיבעיא לן מנחות כ"ו ב' אם סידר איצרים צידי מערכה מהו, ועלתה בתיקו, ופסק הרמז"ס פ"צ מפסקה"מ הכ"ו דלא יקטירם כן, וע"כ ז"ל דהני שכבר הוקטרו מאתמול שאני, ותו י"ל דה"נ לא קפדין ליתן למערכה שאינה דלוקה, וט"ע.

ובמל"מ פ"צ מתמו"מ ה"ב הביא ירושלמי רפ"ב דיומא דמנחה להקדים אש לעצים דכתיב וערכו עצים על האש, והנה מתני' סידור דתמיד נקט ומפורש דהקדימו לסדר המערכות ואח"כ הליתו בהן את האש, ולכן יש לפרש הא דירושלמי צמנות שני גזירין דתמיד דמנחות להעלותן על מערכה דלוקה, וכמ"ש הכ"מ פ"ד מתמו"מ ה"ה בשם הריטב"א, וזיינו המל"מ שם וכנראה זו כונתו לומר דאשני גזירין קאי, וכן האי קרא דוערכו עצים על האש מוקמינן בתלמודן לשני גזירין דבה"ע להצריכן שני כהנים כדאמר יומא כ"ו ב', והני ודאי למערכה דלוקה הוא נותן, ודכותה נמי דתמיד של שחר, וכ"כ בתו' הרא"ש יומא כ"ד ב' דשני גזירין נותן למערכה דלוקה, וכן בתו"י שם שנותן שני גזירין לאחר הליתו אליה, וט"ע בלק"ה דנקט שיש להקדים אש קודם סידור המערכה בכלל, וכן כתב דסידור שני גזירי עצים הוא קודם הליתו המערכה, [גם עיקר ההלכה המפורשת צמנסה לריך ציור מה דינה לפמ"ש פ' דבבר קדש אש במערכה קודם סידורה, וז"ל דהוא רק אש להקדמה, אבל עיקר ההלכה היה אח"כ].

ביומא כ"ד ב' לימד על הליתו אליה שלא תהא אלא בכהן כשר וצ"ש, פרש"י הליתו קיסמים דקים אם הוצרך להלית על המוצח באחת

ביומא כ"ד ב' לימד על הליתו אליה שלא תהא אלא בכהן כשר וצ"ש, פרש"י הליתו קיסמים דקים אם הוצרך להלית על המוצח באחת

חגיגה ושלמי שמחה, א"כ היה ראוי להיות כשלש מאות כור אפר ומנ"ל לרצא דגומא.

שם גפן זהב היתה עומדת על פתח ההיכל כו' עלה או גרגיר כו' מציא ותולה זה כו', ז"ע מי שרי לזרים להכנס לפתחו של היכל, ואף אם נימא שנתנו לכהנים שהם יתלו זה, אחתי קשה למה עשו כן, ואמאי לא העמידוהו במקום שיותר לזרים להכנס, ושמא כבודו של היכל הוא, א"נ שמא של שלמה היה שם [ע"י יומא כ"א ז', וברא"ש כאן הביא מירושלמי] וציקשו לעשות כמותו.

כ"ט ב' הני מ"ט ר"פ אמר משום דקטרי ראצ"י אמר משום ישוב ארץ ישראל כו' ר"א מוסיף כו' דקל מי לית ציה כו', יעוי' במל"מ פ"ו מאיסורי מוצא שהאריך בפירושא דסוגיין, ופשטא דסוגיין דראצ"י לית ליה טעמא דקטרי כלל, וכן ר"א דמוסיף מוסיף לפסול וכדאיתא בתוספתא פ"ט דמנחות, וגם פשטא דמילתא לא משמע דמוסיף על הרגילות, ולפ"ו הא דפריך דקל מי לית ציה משום ישוב ארץ ישראל, הו"מ למיפריך בלא הא דר"א, דהא חכמים לא פסלו אלא גפן וזית, ואטו שאר עצי פרי מי לית ציה משום ישוב ארץ ישראל, אלא דעדיפא ליה לאתויי דר"א חייש לישוב ארץ ישראל גם בשל אלון ושקמה ואילו רבנן אף בדקל לא חיישי, ודוחק הוא לומר דפלוגמתן בישוב ארץ ישראל, ומשני דפליגי אי גזרינן ציהי דלא עצדי פירי אטו הני דעצדי פירי, דרבנן לא גזרו אלא ציה וגפן ור"א גזר אף בדקל וחרוב, ומיהו בתאנה ואגוז משמע דמודה, וק"ק דר"א אסר משום ישוב ארץ ישראל אף בעצי סרק כמו שקמה ואלון, ואילו בתאנה ושאר עצי פרי משמע דלא פליגי, וי"ל דשקמה ואלון נריכים לבנין, אבל עצי פרי צהני דלא עצדי פירי אין ציה מועלת, וגם לא גזרינן ציה אטו הני דעצדי, ועדיין ז"ע.

אמר להן הממונה

ל' א' מתני' מי מדשן מוצא הפנימי, יעוי' במש"כ מעילה י"א ז' אם דישון מוצא הפנימי הוא מדאוריתא, ואם מנאותו בכל יום, או אף פעמים ביום, ועכ"פ להניח הדשן אלל המוצא בשעה שמדשנין אותו משמע דהוא מדאוריתא, דהא

מן המערכות כגון שקרצה מערכה לבלות שנשרפה כל המדורה, משמע דבאופן הרגיל לא הותרו להסתא אליתא, אלא צמאורע שנשרפה כל המדורה, וז"ע דצפ"צ דתמיד תנן וריוח היה בין הגזירים שהיו מניחים את האליתא משם, ותנן נמי התם והליתו שתי מערכות צאש כו' משמע שזו עצודה שהיתה נעשית כל יום, ולעיל כ"א ז' תניא ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח אע"פ שאש יורדת מן השמים מנזה להציא מן ההדיוט, והאי קרא משמע דבכל יום קאמר דומיא דסיפא דקרא וערכו עזים על האש, דילפינן מיניה כ"ו ז' שני גזירין לתמיד של צה"ע, וצירושלמי פ"צ ה"א יליף מהאי קרא דבכל יום יש לסדר העזים על האש [ואיתא התם דאם סידר העזים ואח"כ האש נריך לפרק ולחזור ולסדר] והוצא במל"מ פ"צ מתמו"מ ה"ב, ונראה דהיה מסדר העזים על המערכה הדלוקה מאתמול, והיה מניח אליתא נוספת בין הגזירין, דהא צמשה דתמיד משמע שהיה מניח את המערכות צאש לאחר סידורן, אבל צתו"י ד"ה הסתא כתבו דהסתא אליתא היה קודם שני גזירין, ושמא רק שני גזירין חייב לסדר על האש, אבל שאר עצי המערכה יכול להקדים, ותתפרש משנת תמיד שהליתו את האש לאחר סידור המערכה וקודם שני גזירין, ולפ"ו סידר את עצי המערכה שלא על האש, וע"י מש"כ ציה לעיל, וצתו' הרא"ש צסוגיין נמי כתב דשני גזירין הוא דנותן על מערכה דלוקה.

גמ' אמר רבא גומא השקו את התמיד כו', הא דמתניתין דשלש מאות כור, י"ל דקים ליה לרבא מסברא דגומא הוא, אבל הא דכוס של זהב מנ"ל, ואפשר דמהא דהיו שאר כלים של כסף כדקתני ז"ג כסף וכלי זהב, ותנן נמי נטל מחמת הכסף, משמע ליה לרבא דהא דהשקו גומא, דאם עשו של זהב צצביל להשקות התמיד, כש"כ שהיו נריכים לעשות שאר הכלים של זהב, ולפ"ו שמואל דפליגי צהא עליה דרבא צצברא פליגי דאין ראיה ממה שהיו גם כלי כסף, וצגמ' הזכירו טעמיה משום דאין עניות במקום עשירות. — לכאורה אם צרגלים לא היו מדשנין, א"כ צפסקה שהיו פסחים כפלים כיוצאי מצרים כדאמר פסחים ס"ד ז', והיו עולות ראיה הרבה יותר מזה דהא כל האוכל כוית פסק מציא עולת ראיה, מלצד

שם מיריחו היו שומעים כו', לכאורה כל הני מעשה נסים.

שם מי שזכה בדישון כו' נכנס ונטל את הטני והניחו לפניו כו', השתא מסדר כיצד היה עושה, אבל המדשן נכנס עם הטני מיד בתחלה עם חצירו המדשן את המנורה דרך הפשפש לפתוח הדלתות, כדקתני לעיל דהיו מקדימין.

שם והניחו וינא כו' ומניח את הכוז על מעלה שניה וינא, מה שלא נטלו מיד עמהם, נראה דהוא משום שכל הנכנס להיכל יש לו להשתחוות עד שלא ינא, ולא ראו לסדר השתחוואה קודם ק"ש ותפילה, הלכך יונאין באמצע עבודתם לקרא ק"ש ולהתפלל וחוזרין ומשתחוים וגומרין, וכיון דמינכר שהם עדיין באמצע עבודתם אין קפידא במה שיונאין עד שלא השתחוו.

שם והניח את הכוז על מעלה שניה וינא, נראה דלכך הניחו על מעלה שניה דהתם אינו זולט לעין כ"כ כמו למעלה או על הראשונה או על הרצפה.

לא היו כופתין

מתני' לא היו כופתין את הטלה אלא מעקדין אותו, נראה לישון ויעקד דקרא מתפרש על קשירה שעדיין מאפשרת הילוך, לאפוקי כפימה דהוא זע"ז ממש, דפשטא משמע לישון עקידה הוא ענין מסוג כפימה וקשירה, אלא שהוא באופן אחר, מדקתני לא היו כופתין כו' אלא מעקדין כו', ולפ"ז היה אפשר לומר דגם קשירת שני ידים או שני רגלים זה לזה צריח שמאפשר עדיין הילוך יחשב כעקידה, ומ"ד שבת נ"ד א' דעקידה היינו נמי שתי ידים ושתי רגלים, י"ל דמתפרש אמנם בכה"ג, דהא הנידון לגבי שבת הוא להנהיגם באופן זה, אבל מ"ד התם דרק עקידת יד ורגל חשיבא עקידה יש לפרש דכיון דצוהו כשצאים לקשור באופן שעדיין יהא אפשר להלך, קושרים יד ורגל, הלכך כבר נקבע שם עקידה על קשירת יד ורגל, ויש לתמוה ברמב"ם פ"א מה' תמו"מ ה"י שכתב שרק אוחזין צו, דא"כ אינו נעקד כלל, וגם באחיזה לא שייך יד ורגל שאין ממדידן אותם זל"ז, וגם בסתמא אוחזין גם בגופו וראשו, ודקתני מי שזכו באצרים אוחזין צו, בפשוטו מתפרש דהיינו לאחר שנעקד, ווכך היה עקידתו ראשו לדרום כו', ר"ל

במעילה י"צ א' מפרשין אל מקום הדשן דקרא דאדישון מוצח הפנימי והמנורה קא', ויש להסתפק אם גם אפר המחתה דיום הכפורים מצוה להניחו שם, ואם כן, תו י"ל דהוצאת כף ומחתה הוא בעין מצוה דישון מוצח הפנימי, [ועי' יומא כ"ד ז' ולא עבודת קילוק], ולפ"ז נימא דאף אם הפריח הרוח את הדשן מעל המוצח אכתי יהא צממותו לאספו ולהניחו אלל המוצח, דאפר מחתה להא דמיא, דהא אין ענין בניקוי המחתה.

שם מי מעלה איצרים לכבש, מה שחילקו הקטרת האיצרים לעבודה צפ"ע, והולכתו לכבש כעבודה צפ"ע, הוא משום שראוי להתפלל קודם הקטרת האיצרים שיהא הקרבן לריח ניחות, כמ"ש הרא"ש ל"א ז', ולכן הפסיקו באמצע הולכת האיצרים לקרא את שמע ולהתפלל.

שם אמר להם לאו והציאו טלה כו', אע"ג דזה שזכה בתמיד מושכו כדאמר לקמן במתניתין, מ"מ נקט לישון רבים לאו שציווי היה לכולם, ואם לא הלך זה שזכה בשחיטתו, הלכו אחרים.

שם הוציאו משם תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב, היינו מזרקות לדם וכלי שרת למנחות וכן כלים ליינ, ונראה דאם היה לורך היו מוסיפין להוציא עוד כלים, אלא שלא היו פותחין מז"ג.

ל' ב' וד' כלים צידם הטני והכו כו', לכאורה הטני ציד המדשן את המוצח, והכו ציד זה שזכה בדישון המנורה, והמפתחות ציד אחד מהן, ומהא דערביניהו משמע שיכול אחד לקחת שני הכלים ואחד את המפתחות, דארבעה אלו מסורים ציד אלו השנים, ולכאורה ע"כ הוצרכו לעשות כן דזה שצריך לפתוח עם שני המפתחות וגם להעביר את הנגר ואת הפותחות, לא היה יכול להחזיק את הכלי.

שם לא היה שוחט השוחט עד ששומע שער גדול שנפתח, לכאורה גם משנפתח עדיין לא היה יכול לשחוט עד שידשנו מוצח הפנימי וחמש נרות שהם קודמין כדאמר יומא ל"ג א', וברש"י שם, [ועי' במלחמות ריש יומא], ונראה דאה"נ, אלא דהתנא צא לרמוז הכא דשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין, וכ"כ תו' זכאים ס"א א' ד"ה קודם דמכאן מוכח דאף עולה פסולה עי"ש.

ונודמן ששטו סמוך ללשכת המדיחין או שהיה כבש קטן שהיה יכול לטלטל הבני מעיים ללשכת מדיחין, היו עושין כן, והיינו דקתני סתמא ללשכת המדיחין ששם מדיחין את הקרביים, ועי' בתוי"ט שלהי מדות ובמל"מ פ"ו ממעה"ק ה"ו, ולמש"כ מיושב.

שלש פעמים צמעותן היינו דאפי' הודחו כל צרכן בשתי פעמים, אפי"ה הוצרך להדיחן בשלישית, אבל כל צרכן ודאי הוצרך להדיחן, משא"כ צרכן שאם הודחה כל צרכה צפעס אחת א"צ יותר.

שם נטל את הסבין כו', גם מעיקרא מסתבר שצבר נשתמש בסבין לכל ההפשט הוא בסבין, וכן חתיכת הראש והכרעים והידים ועוד, אלא דהכא שצריך זהירות שלא ישאיר ריאה עם כבד ע"כ הוצרך לסבין.

ל"א ב' מתני' מחזי כבש ולמטה צמערבו, אם הלכו עם האצרים דרך צין האולם ולמזבח, א"כ פגשו צמערב הכבש תחלה, ניחא שפיר שנתנוס שם, אבל אם הלכו דרך מזרח המזבח א"כ פגשו תחלה צמערב הכבש, ואם יעצורם למערב דומה כמעצורן ממקומם שהרי המערכה צמערב המזבח, ואפשר דמ"מ לא חשו לכך כדי שיהא מזרח הכבש פנוי לעולין למזבח, או כדי שיהיו האצרים סמוכים למערב.

גמ' ועל של כסף כ"ש, צרא"ש כתב דהיינו ל"ג כ"ש, ומשמע לכאורה דר"ל שהיו נותנים שם כל הצ"ג כ"ש, ולו"ד ז"ל לא היה נראה כן, דשולחן אחד לא יחזיקם, וגם אין זה מקומם, דבתחלת העזרה ראוי להניחם שיהיו מוכנים לכל צרכי הקרצנות, ואפשר שהיו מונחים באכסדרה, וכאן השולחן שימש לכ"ש שעולים בהם להקטיר מנחות או להסין נסכים וכיו"ב, ואם היה עומד לפוש הניחם שם, ואפשר גם שהיה עושה מנחות על השולחן הזה דהיינו שהיה צוללן עליו אם צוללן בכלי שע"ג קרקע, וי"ע.

שם שנים ליום כנגד היום, יש לעי' היכי דרשינן מהאי קרא לחלק צין מזרח הטבעות למערבן צומן שכולן צערך באמצע עזרה, ואם קרא דוקא קאמר, היה ראוי לקבוע מקומן צמערב העזרה ממש וצמערב העזרה ממש, וי"ל דכשם שדין כפון תלוי במחצית העזרה שלד כפון, כמו"כ חידשה הלכה זו שיהא תמיד של שחר נעשה צחצי המערבי

כך היה מונח, וכן הרמז"ס שם העתיק לשון זה, ועי"ש בלח"מ, וי"ע.

שם מי שזכו באצרים כו', הא דלא קתני אלו שזכו באצרים משום דהוי משמע כולם, ופתח בלשון יחיד מי וסיים בלשון רבים, שזכו, אוחזין, ללמד שלפי הצורך ולפי הענין אחזו בו כמה שהיו צריכין. — בפשוטו מי שזכו באצרים היינו אלו שזכו להוליקם לכבש והם ההולכים עם זה שזכה בשחיטת התמיד כדי ליטול האצרים ולהוליקן, אבל אלו שזכו להוליק האצרים מן הכבש למזבח, אין להם עדיין ענין בכאן, וי"ע בלח"מ שם דמשמע דפירש מי שזכו באצרים דהיינו שזכו להקטירם, וי"ע.

ל"א א' קרע את הלז והוציא את דמו, צרא"ש כתב דאין מקומו כאן אלא להלן לאחר שקרעו ונמנא כולו גלוי לפניו, והדבר קשה מאד דכולה מתני' סידרא נקט ואחי, ומה יתרון לקבוע שלא צמקומו, וכן הרמז"ס צפ"ו ממעה"ק העתיק מתני' כמו שהיא שנויה, ואפשר דראוי למחר להוציא את דמו עד שלא יקרש, והיה מכניס ידו דרך בית השחיטה וקורעו ומוציא את דמו, ומניחו צמקומו, כדתנן צתר הכי הקנה והלז והריאה תלויין בה, וי"ע בלשון הרא"ש שכתב דקודם אותה קריעה אי אפשר להוציא את הלז, גם מש"כ דהם היינו מצית השחיטה ז"ע, ובפשוטו לעולם יש דם צתוך הלז וקצת ממנו נשאר שם עם מיתת הבהמה, ועי' כריתות כ"ב א' בגירסת רש"י ובגירסת הרי"ף והרא"ש חולין ק"ט ובמש"כ בחולין שם.

שם והכרס מדיחין אותה צבית המדיחין כו' שלש פעמים צמעותן על שולחנות של שיש כו', ובשלהי מדות תנן שבלשכת המדיחין היו מדיחין קרבי הקדשים, ומתפרש שפיר על הכרס, והטעם שהיו מדיחין את הקרביים על השולחנות שצין העמודים ולא בלשכת המדיחין, נראה משום שהקרביים אי אפשר להחזיקן ציד שלא ישמטו מחמת ארכן, וכדחזינן בקיפא דנותנן צבון, והלכך אי אפשר היה להציאן ללשכת המדיחין, דליתנן צבון קודם הדחה אינו דרך כבוד, דנותן פרש לכלי שרת, ולטלטלן ציד אי אפשר, וגם אם ישתדל לאספן צידו אכתי יפול מהן פרש צדרכן, וגם יטנפו בגדיו, ולכך הדיחן סמוך למקום שחיטתן על שולחנות של שיש שצין העמודים, ולפ"ז אם היו הרבה קרצנות

לחזנים, דמחפרש שאלו שזכו צפייס מסרו אותם לחזנים, אבל אין נאות לפרש מסרום לחזנים על כל הכהנים הנשארים שלא זכו, ולעומת זה ממה שלא הזכירו אלא ההפסטה ולא ההלצשה, משמע דבאותם שלא זכו קאמר.

שם מחזקת שלשה קצין כו', אע"ג שהקטורת היה מעט, מ"מ הוצרכו לכלי גדול כזה, לפי שמסתבר שהיה הכהן מכניס ידיו לתוך הכף בשעה שהיו נותנין לחפניו את הקטרת מן הבזך, כדי שאל יתפזר יתפזר לתוך הכף ויאספנו, ויעי' יומא מ"ז א' דריצ"ק היה חופן ד' קצין, ומ"מ כשידי ריקות שפיר יהו נכנסין לכלי של ג' קצין, וגם אפשר שהיה רחב כעין מחצת].

ל"ג א' מלא וגדוש קטורת כו', אע"ג שהיה עדיף שלא יהיה מלא וגדוש כדי שלא יתפזר הן בהולכה והן בשעה שנותנין לחפניו, מ"מ עשאוהו קטן כדי שיהא מלא וגדוש דכן הוא דרך כבוד וכמו כוס מלא, ולפ"ז גם מסתבר שהיה הכיסוי על הכף ולא על הבזך, וכלשון המשנה פ"ז מ"צ וכף וכסויו ציד אחד, וכמ"ש המל"מ פ"ג מתמו"מ ה"ד בשם הבאר שבע, דאף דאפשר לעשות כיסוי עם שקע גדול בתוכו שיוכל לכסות גם מלא וגדוש, מ"מ אם לא היה נראה מלא וגדוש אלא בשעה שמגלין אותו, אין צוה כבוד כ"ה, משא"כ כשעומד מגולה בתוך הכף אף שמכסין את הכף מ"מ יש צו דרך כבוד טפי.

שם וכמין מטוטלת היה עליו מלמעלה, אם הוא בגד, יש לפרש שהוא כעין פריסת מפה, אבל לפ"ז קשה לשון מטוטלת, דהול"ל ופורס עליו מפה.

שם נתפזר ממנו כקצ גחלים כו', מה שעשו כן נראה שהוא משום שיהיו הגחלים יותר לוחשות, ובזמן שהם מרובים מחזיקין חומן יותר, ולכן ס"ל לר' יוסי ציומא מ"ג ב' שהיה חותה בשל סאה, ורק בזמן שצא להוליך היה מערה את הג' קצין, שו"ר בתו"י יומא מ"ד ב' שכתבו דכדי שיהיו הג' קצין מלאים לכך חתה יותר, וז"ע דא"כ מ"ט דר"י שהיה חותה בשל סאה, ומאצדין ג' קצין גחלים, וכי אי אפשר שתהא מליאה אם יחתה ד' קצין, ועוד דמה ענין צמילוי המחמה עם הגחלים, דלא מסתבר שיהא יותר כבוד כשהמחמה

של העזרה, ושל זה"ע בחצי המזרחי, ובהיות הטבעות באמצע העזרה או קרוב לאמצע, הרי נמצא דטבעת המזרחית היתה במחנה המזרחי והטבעת המערבית במחנה המערבי.

ל"ב א' מן השמים לארץ רחוק או ממזרח למערב כו', לפי החשבון הרי ממזרח למערב איכא צ' פעמים מן השמים לארץ ועוד נוסף שטח הארץ, גם לא מסתבר לומר דמיציעא ליה ממזרח למערב ואינהו פשטי ליה דמן האמצע למזרח הוא כבר יותר, דהיינו מחנה ממה ששאלו, אבל מהא דאמרינן בתפלה הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע מוציא חמה וכו', שמעינן שאין הדברים כפי מראה עיני צער, וכמ"ש הגרע"א ז"ל בגליון הש"ס פסחים ז"ד ב' דאע"ג דחזינן שהשמש צלילה מתחת לקרקע וכן כל המולדות על יסוד זה המה צנויין, מ"מ קושטא הוא מאי דאמרי רבנן שהיא למעלה מן הרקיע, עי"ש.

שם נכתוב תרוייהו כי ההוא דנפיש, מבואר דפשוט לגמ' דאפשר להמשיל תרוייהו לטפי מהני נמי.

שם דהא כל מילתא דאמרת לנא בחד פתרגא לך, מתשובות מוכרעות אמיתיות, אין להוכיח דכולן שוין, דשפיר השיבוהו האמת הידוע, אלא לפי ששאלן דברים שאין להם הכרע, וגם צאלו הושו, מזה שפיר הביאו ראיה.

אמר להם הממונה

ל"ב ב' מתני' אמר להם חדשים עם ישנים צאו והפיסו כו', נראה דאף הזוכים צפייסות הראשונות היו משתתפים צפייסות האחרונות.

שם מי מעלה אברים מן הכבש למזבח, מש"כ צפי' הרא"ש דכהן אחד היה מעלה כולם, הוא כפי' רש"י יומא כ"ו ב' על פי משמעות הגמ' שם, אבל כבר חלקו בתו"י שם והעלו דכמספר שהעלו לכבש כן גם העלו למזבח.

שם מסרום לחזנים היו מפשיטין אותן את בגדיהן כו', ציומא כ"ה א' נחלקו אם בגדי קודש היו מפשיטין או בגדי חול, והמשמעות דבאותן שזכו לפייס קאמר, הוא מהא דקתני מסרום

זהכי חלוקת הנרות לדישון, וזהא דמשמע שם שחמש הנרות אף אם היו דלוקים היה מכבה אותן ומדשן ואילו בספרי תניא אי מערב עד צקר יכול יכבה ת"ל יאירו שבעת הנרות, וגירסא אחרת ת"ל לפני ה' תמיד, יתכן לפרש דיכול יכבה היינו שיטריך להכנס עם עה"ש ולכבותם קמ"ל שאין צריך לכבותם ומותר שידלקו גם כיום, אבל כשהגיע זמן ההטבה שפיר מכבה אותן ומטיבן, ואין צריך לומר דהך דספרי רק אחר מערבי קאי, ועפ"י מתפרשא מתני' הכל בשחרית כשנכנס להטיב בראשונה אם שתי המזרחיות דולקות לא עשה בהן כלום ודישן רק החמש הנותרות בין אם היו דלוקין בין אם היו כבויין, ואם היו שני המזרחיות כבויין היה מדשן קצת ומדליקן מן הדולקין, וכיון שנשאר דלוקין עדיין חוצה דישון עליהם ולאחר דם התמיד היה נכנס להטיב אלו השנים, ואם היו כבויין היה מטיב שניהם ואח"כ מדליק המערבי ממוצח העולה, ואם היו דלוקין היה מכבה את המזרחי ומטיבו, ומניח את המערבי דלוק עד לבין הערבים, וקרינא דהו שפיר נרות כיון שיש כאן שנים שצריכים הטבה.

שם מי שזכה במחטה כבר את הגחלים כו', משמע ששפך את המחטה כולה במקום אחד ואח"כ התחיל לרדדה בשולי המחטה ולא היה מפזרן מרודדין מהמחטה.

שם מי שזכה בקטרת היה נוטל את הבזך מתוך הכף ונותנו לאוהבו או לקרובו נתפזר ממנו לתוכו ונותנו לו בחפניו, לשון זה נאות להתפרש שהיה נותן את הכף לאוהבו או לקרובו והבזך נשאר בידו והיינו דקטני נתפזר ממנו לתוכו ולא קטני לתוך הכף, ונותנו לו בחפניו מתפרש שזה שנטל את הכף חופן בידיו מתוך הכף את מה שנתפזר ונותנו לבזך שציד המקטיר, ולפ"י היה מקטיר מתוך הבזך צימינו, וכן בכל קומץ צריך שיקטירו צימינו או ציד או בכלי ולית לן לחדש שבקטורת מקטיר גם משמאלו דהיינו בחפניו בזמן שאף בלא כלי קרוב הדבר שיכול להחזיק כל הקטורת צימינו, אבל ברמב"ם פ"ג מה' תו"מ ה"ו משמע שנתן את הבזך לאוהבו או לקרובו והוא שופכו לתוך חפניו של המקטיר, וכן אם נתפזר מעט צקף הרי הוא נוטלו ושופך גם את זה לתוך חפניו של המקטיר, ולפ"י כבר היו שני הכלים גם הבזך וגם

גדושה, ואם הכמות של ג' קצין נחוצה, הרי היה אפשר לחתות במחטה שמחזקת קצת יותר מג' קצין, וי"ע. — ברמב"ם פ"ג מתמו"מ ה"ה כתב שאם נתפזר יותר מקצ חוזר וחיתה וזה שהוא חותה בשל ד' קצין הזכיר הרמב"ם בה' עצודת יום הכפורים וכדרך שהוא שנוי במשנה, ונראה דחוזר וחיתה להשלים לג' קצין אבל אין צריך לחתות ד' קצין, ועיקרו לומר שלא יאסוף ממה שנתפזר על הרצפה שאינו דרך כבוד.

שם הגיעו בין האולם ולמזבח נטל אחד את המגריפה כו' נכנסים להשתחוות כו', לכאורה השתחוואה של הכהנים היה לאחר שהקטיר הקטורת ויאל, דהא הגיעו בין האולם ולמזבח, היינו זה שזכה בקטורת וזה שזכה במחטה, והרי הם הולכים להקטיר, ובשעת הקטרה היו פורשים גם מבין האולם ולמזבח, וי"ל דמ"מ הקדימו זריקת המגריפה כדי שהכהנים שצבר הצית כולו וגם הישנים בצית המוקד יקומו ויטבלו, ושמה היו גם כהנים מהצית אז שהיו ישנים צירושלים, והיו צריכים לרוץ שיגיעו בזמן ההשתחוואה, וכ"מ מהא דקתני רפ"ו בזמן שבה"ג נכנס להשתחוות כו', לאחר שהקטיר המקטיר את הקטורת ויאל, והיינו בזמן שכולם נכנסים להשתחוות, אלמא דהשתחוואה היתה לאחר שהקטיר המקטיר.

החלו עולים

מתני' החלו עולים צמעות האולם כו' היו מקדימין לפנייהם כו', משמע דר"ל דבשעה שהזוכה בקטורת עם הזוכה במחטה התחילו עולים צמעות האולם, באותה שעה התחילו אלו שזכו בדישון מוצח הפנימי והמנורה להקדים לפנייהם, וצריך טעם למה לא היו יכולים להקדים עד שלא החלו עולים צמעות האולם.

שם מי שזכה בדישון המנורה כו', לא קאימנא בעיון בשש' הרשב"א ודעת הרמב"ם בזה, אבל יש מקום לומר דלאו אורח ארעא לדשן חמש נרות ולהשאיר צ' נרות שאינם מדושנים, ולכן היה צריך שהיו דולקים דכשהם דולקים עדיין כאילו לא הגיע זמנם להידשן, והיינו דתנן לעיל סוף"ג דאם מנאל שכו מדליקן מן הדולקים, ואף שדישנם קודם שהדליקן מ"מ כיון שהדליקן ועי"ז יתחייב לחזור ולדשן ה"ז כאילו טרם דישן ושפיר מקיים

פ"ג מתמו"מ ה"ג שכתב שזה צנה אצ לכל כפרות
שבקודש, ועי"ש בלח"מ. (יומא מ"ד א').

בזמן שבהן גדול

ל"ג ב' מחני' בזמן שבהן גדול נכנס להשתחוות
כו', לפי שלאחר הקטרת הקטורת היו
כל הכהנים נכנסים להשתחוות כדתן לעיל סוף"ה
כהן ששומע את קולו יודע שאחיו הכהנים נכנסים
להשתחוות, לכך חני כאן קדר ההשתחויה לכהן
גדול, ומשמע ברא"ש דשלשה אוחזין זו הוא לכבודו
בשעה שצא להיכל המלך, ולו"ד ז"ל היה אפשר
לפרש דמשום שנכנס להשתחוות הוא שיסייעו בידו
להקימו וגם שהחשן לא יפול, אבל אם נכנס להיכל
שלא להשתחוות לא היו הולכין עמו כדרך שאין
הולכין עמו בעזרה.

שם הגזיה לו את הפרוכת, עי' צצהגר"א הנדפס
במשניות.

שם עמדו הראשונים לדרוש אחיהם הכהנים כו',
ברמז"ס פירש דהראשונים היינו כל החמשה,
וכ"מ מלשון אחיהם הכהנים דעל כל הכהנים קאי,
אבל ברא"ש פי' דהראשונים היינו המדשנים את
המוזבח והמנורה ואחיהם הכהנים היינו המקטיר
וזה שצידו המחתה ואוהבו או קרובו, וי"ע דסתמא
ברכו את העם ברכה אחת על כל הכהנים קאי,
וגם סתם אחיהם הכהנים כולם במשמע.

שם וחמשה כלים בידם, צריך טעם אמאי לא הניחו
הכלים במקומם בזמן שפרשו מבין האולם
ולמוזבח, וגם עכשיו כשנושאים כפיהם ע"כ ינטרכו
להניחם על הרצפה.

שם אלא שבמדינה אומרים אותה שלש צרכות
ובמקדש צרכה אחת, בסוטה ל"ז ב' מפרש
לפי שאין עונין אמן במקדש, והיינו משום דבמקדש
ילפינן דעל כל צרכה תן לו תהלה וצריך לומר
בשכמל"ו, וזה לא שייך בצרכת כהנים שזו צרכה
לישראל, ויש לעי' א"כ בצרכת כהנים דלא שייך
לומר בשכמל"ו, יאמרו אמן, דאטו יש איסור לומר
אמן במקדש, והרי מסתברא דעל צרכות דיחיד היו
עונין אמן במקדש, ורק על צרכות דליצור אמרו
בשכמל"ו, וה"נ בצרכת כהנים שפיר היו יכולים
לענות אמן, וי"ל דלמ"ש תו' סוטה מ' ב' דגם
בצרכת כהנים היו עונין במקדש עם שמיעת השם

הכף ביד אוהבו או קרובו, וי"ל דמ"מ משאיר את
הכף ואינו נוטל עמו ציניאמו אלא הבין כדתן
לקמן פ"ז מ"ב הבין ביד אחד וכף ויסיקו ביד
אחד, וכ"מ ברא"ש שהיה מקטיר מתוך חפניו,
והדברים סתומים מאד בלשון המשנה, וגם לא
נתפרש למה היה צריך המקטיר לטול הבין וליתנו
לאוהבו ואת הכף להניח על הרצפה, ולמה לא נתן
את הכף עם הבין בתוכו לאוהבו או לקרובו והוא
יטול את הבין וישפוך לתוך חפניו וכן מה שנתפור
בכף אם נתפור, וי"ע. — הך אוהבו או קרובו
לא נזכר שנכנס עמו, ונראה דהיינו משום דלא
פסיקא ליה דזימנין שהוא זה שזכה במחתה.

שם התחיל מרדדן ויואל, הרע"ב פירש שמיד
שרידד יאל, ולפ"ז הול"ל גמר לרדד יאל,
וברא"ש פירש שהכונה שהיה מרדד כלפי חוץ, ואף
שזה כבר מצוה צמה שאמרו שלא תתחיל מפניך,
וממילא מוצן שהתחיל חוזה והיה מרדד כלפיו,
מ"מ פירש התנא בזה"ל, ויותר היה נראה לפרש
שבדידמו כלפי חוץ היה גם יואל ולא רק מקרב
ידיו כלפי חוץ, כך שידיו כלפי גופו היו צמנצ שזה
ורק ע"י יניאמו היה מרדד כלפי חוץ. (יומא ג"ב).

שם לא היה המקטיר מקטיר עד שהממונה אומר
לו הקטר, הוא ענין של כבוד ונתינת רשות,
ואע"ג דבשחיטת התמיד והמוספין לא מצאנו
שאומר לו שחוט וכן בהקטרת אימורין, שאני
קטורת דעבודה חשודה היא, ומשמע שהממונה
אומר כן בשעה שהוא צהיכל, ואח"כ המקטיר
ממתין עד כדי שיפרשו כולם עם הממונה מבין
האולם ולמוזבח ואח"כ מקטיר, אבל בלשון הרא"ש
משמע שהוא אומר לו הקטר לאחר שפרשו כולם,
וגם לפ"ז צ"ל דהממונה אומר לו כן צהיכל וימתין
עד שיפרוש הממונה, דאין סברא שהממונה יאמר
לו הקטר בשעה שהוא לחוץ מבין האולם ולמוזבח.

שם פרשו העם והקטיר כו', נראה דקרא דוכל
אדם לא יהיה צאהל מועד צבואו לכפר
בקודש וגו' אע"ג דכתיב גבי יוהכ"פ, מ"מ
מתפרש על כל כפרה שבקודש שקצוע לו זמן, והוא
כפרת כל ישראל דומיא דקטורת דיוהכ"פ, ומזה
למדנו לקטורת של כל יום דבצי פרישה, ואפשר
שזו כונת תו"י לקמן ב' ד"ה אחיא, ורק לפר כהן
משיח ופר העלם דבר של ליצור בעינין גזירה שזה
לרצוי, ולפ"ז א"ל למ"ש תוד"ה כך, ועי' רמז"ס

לעולם נשיאות כפים צפריסת ידיס כדכתיב
וצפרשכס כפיכס וגו'.

שם בא לו להקיף כו' נתנו לו יין לנסך כו',
בזבחים ס"ד א' א"ר יוחנן הקפה צרגל,
וצפשוטו כל כהן שזכה בניסוך הרי גם הבאת היין
או המים למקום הניסוך בכלל עצודתו ולכך פונה
לשמאלו כדי שלא יתעשנו, וגם אם יבקש מחצירו
שיביא לו את היין או המים לא נרויח כלום שיטרוך
חצירו להקיף לשמאל, דברחוק ד' אמות ממקום
הילוך רגלי הכהנים לא יוכל להגיש, אבל כהן גדול
מפני כבודו אינו טורח להעלות היין והמים למקום
הניסוך, וכדמתן נמי בשלהי תמיד שכשצא להקטיר
מגישין לו האצרים והוא סומך עליהם וזורקן, אבל
הוא אינו מעלה אותן, וכיון שאינו נושא היין
והמים, צדין הוא שיקיף לימין כדרך כל המקיפין,
ורק זה שיביא לו את היין והמים הוא יקיף לשמאל,
ו"ע בשטמ"ק אות א' שציקש טעמים מה נשחנה
כהן גדול, ולהאמור כהן הדיט אף שיכול להקיף
ולבקש מחצירו שיביא לו היין או המים דרך שמאל,
אינו עושה כן, דמה נרויח בזה הרי זה שנושא את
היין והמים יטרוך לפנות דרך שמאל, ו"ע
ברמז"ס פ"ז ממעה"ק הי"צ ששנה דכל אדם
הזוכה בניסוך מקיף דרך ימין וכשמגיע לדרומית
מערבית נותנין המים או היין צידו ומנסך, ואם
לא הקיף עולה ופונה על שמאלו ועושה מלאכתו
ויורד, [וכן מבואר ג"כ בפ"ז מתמו"מ ה"ו ע"ש],
דמשמע דדינא דמתני' צבחים ס"ג ב' דהעולה לג'
דברים אלו עולה ויורד על העקב אינו דינא
לכתחלה, וגם מה הריוח בזה כיון שחצירו שנותן
לו הוא מקיף לשמאל, ומה שממעט פסיעה אחת
לשמאל ע"י שהוא מגיש לחצירו, אין צריוח זה כדי
לחייב את חצירו להקיף כל המערכה, ו"ע. ועי'
בציאור הגר"א הנדפס צמשניות כאן ואולי כונתו
כמש"כ. (וצבחים ס"ד א').

בשכמל"ו, ניחא דלפ"ז לא שייך כ"כ לומר אמר
מיד לאחר בשכמל"ו באמירת וישמרך, דאין לערב
צרכותינו עם צרכה של מקום, וכיון דבוישמך לא
ענו אמר כבר גם באינך לא אמרו אף דמרחקא
טפי סיוס הצרכה, ואפשר דג"ז עדיין חשיב עירוב,
א"נ כיון דלא היו רגילין באמירת אמר דמקדש,
לא רצו לתקן אמירת אמר רק בצרכה כהנים שהיא
צרכה לציבור, ועי' צרא"ש כאן שכתב דצמקדש לא
אמרו בשכמל"ו בצרכה כהנים.

יש להסתפק כהן שצריך בשחרית עד וישמרך
וצמוסף השלים אם יצא יד"ח, ואם צרכה
כהנים היא מנזה על כל יום פעם אחת, ונדונו
כשגש צרכות, י"ל דינא, אבל אם היא צרכה אחת
הרי הפסיק בה, וצמוסף פ"ו דמנחות תניא
צרכות כהנים מעכצין זא"ז, והיינו שאם דילג אחת
לא יצא, אבל אכתי לא ידענו דין הפסק.

מלשון המשנה משמע דצמדינה היה להם דין ג'
צרכות וצמקדש דין צרכה אחת, ואפשר
דנפ"מ לענין שהיה כדי לגמור את כולה, או לענין
הפסק, ועי' צבה"ל ר"ס ס"ה, ו"ע. — א"ה,
ועי' מש"כ בצרכות כ"צ בסוגיא דשהיה כדי לגמור
את כולה סק"ה.

שם צמקדש היו אומרים את השם ככתבו כו', יש
לעי' כהן שצריך צמקדש צכינוי אם יצא יד"ח,
וממה שנמנעו מלצרך צסם כשמת שמעון הצדיק
כדאמר יומא ל"ט, אין ראיה דהתם דינא הוא שלא
לצרך ככתבו צזמן דליכא גילוי שכינה כמ"ש תו'
סוטה ל"ח א' ד"ה הרי, ומסתבר דלא יצא כיון
דצמקדש מנזתו צככתבו, כדילפינן צגמ' סוטה
מקרא.

שם וצמקדש ע"ג ראשיהן, נראה דה"נ פורסין
דיהם אלא שמציהין אותן מעל לראשיהן,
ולשון ע"ג ראשיהן ר"ל שמציהין אותן כאילו היו
ע"ג ראשיהם, אבל אין מניחין אותן ע"ג ראשיהם,

ברוך רחמנא דסייען